

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nrul de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 3.

Un colț din cea mai sălbatică Azie.

Jandarmul maghiar. — Chinuirea poporului român. — „Vad oláh csorda“. — Dovezi.

(*) La tribunalul din Arad se judecă astăzi un proces, despre care dăm raport în altă parte a ziarului nostru.

Acți vrem să atragem numai luarea aminte a tuturor românilor și a lumii culte asupra sălbătăciilor ne mai pomenite cari se săvârșesc în Țara Ungurească fără ca autorilor să fie trași la răspundere. Ba dincontră: ajunge în fața tribunalului cel care denunță fărădelegile.

Astfel a ajuns azi pe banca acuzaților Floarea Brancu din Seleuș, care s'a plâns la minister că jandarmii au ținut 7 zile arestat pe bărbatul său deși legea zice că nu-i îngăduie să-l țină mai mult decât o zi. Ministerul a rânduit cercetare, când avocatul dr. Iustin Marșieu, se înțelege, s'a rostit puțin măgulitor despre jandarmi.

Iată răspunsul ce a dat Szederkényi, locotenentul jandarmilor însărcinat să cerceteze dacă sunt întemeiate învinuirile aduse de dr. Iustin Marșieu:

»O mare parte a locuitorilor comitatului Arad e alcătuită din o hordă valahă sălbatică, care în ce privește cultura este la un grad foarte jos, e gata oricând a săvârși crime și siguranța publică o primejduiește încontinuu. Față de asemenea popor ar fi o greșală să se procedă cu cruțare și domol, pentru că astfel s'ar ajunge la destrămarea totală a ordinii publice. Prin urmare, jandarmieria e vrednică de toată recunoștința, că față de astfel de elemente (oameni) s'a folosit pe d'antregul de dreptul său prescris în regulament. Iar cât privește pe avocatul dr. Iustin Marșieu, nu în urma misiunii sale advocațiale, ci de sigur ca isvorând din simțmintele sale valahe împrăstie învinuirile sale nerușinate, atât la comanda jandarmerească de aici, cât și la ministerul de honvezi. De aceea rog ca împotriva numitului avocat valah să se pornească cercetare disciplinară la camera advocațială«.

Va să zică cel ce apără poporul, să fie luat la goană, dat chiar în judecată.

Când astfel se procedează din partea ministerului și a ofițerilor de jandarmi, e de înțeles ca jandarmii să se dedea la fapte d'o sălbăcie îngrozitoare.

Iată acum dovezi despre selbăcicia jandarmerească:

Sub numărul 11908/907 B a tribunalului din Arad se află actul jandarmerească privitor la românii Ilie Hanț din Comlăuș și Ioan Ardeleanu din Șimand.

Despre Ilie Hanț jandarmii scriu că l-au deținut în 13 Aug. 1907 și că atunci avea următoarele răni: pe nas și frunte sgarieturi; a fost în lanțuri dela orele 10—4 (pentru că, vezi Doamne, ar fi încercat să fugă!); afirmă că deținutul nu s'a plâns contra jandarmilor; județul de investigație a fost dat în ziua de 17 August. La această predare s'a luat protocol, în care se plânge: trupul mi-e ca zdrobit de bătaie; e plin de pete albastre și răni provenite din arsură. Medicul dr. Kocsis Géza, chemat numai decât constată (actul e alăturat) că afară de rănilor amintite de jandarmi mai sunt următoarele: în orbita ochiului drept este o zdrobitură sângeroasă; partea stângă și dreaptă a frunței e sângeroasă; pe piept, până la stomac umflături vinete dureroase; pe mâna stângă și la încheietura mâinii drepte umflături provenite din lovituri tari; talpa piciorului drept și stâng plină de beșici provenite din lovituri de bătă.

Despre Ioan Ardelean — om în vârstă de 72 ani — jandarmii raportează că n'avea pe trup nici o rană când l'au deținut.

Din cercetarea medicului rheumat de jude, se constată:

urme sângeroase provenite din smulgerea muștății și părului; pe buze tăietură provenită din obiect ascuțit tare; pe gât se pot vedea urmele încercării de sugrumare și în cele două părți ale gâtului se pot vedea și urmele unghiilor; pe coșul pieptului, până jos la stomac urmele unor lovituri de corpuri contondente, tari, cari pot proveni din loviri cu călcâiul ori cu patul puștei; la încheieturile mâinilor umflătură ca o brătară, care corespunde urmelor fiarelor; sub genunchi se văd urmele legării fedeleș și sub ele urmele provenite din frecarea bătei vârâte prin legătură; iar zdrobiturile de pe tălpi sunt urmașea a 10—20 lovituri de bătă; pe mâna stângă și pe antebrațul drept sunt urme provenite din lovituri cu bătă.

Prin sentența judecătorească nrul de sus amândouă acești chinuiți de jandarmi au fost achitați de crima pentru care jandarmii îi acuzau și i-au bătut.

Sub nrul 7895/907 B. se constată că trei țărani români din Șiria au fost ținuti la jandarmierie 15 zile, când au fost aduși acolo, n'aveau nici o rană; când i-au adus la judele de investigație la Arad, fiecare avea pe trup 15—30 răni, între cari și urme de împunsături de baionetă.

Două dintre ei au fost achitați de judecătorie.

Sub nrul 14223/907 B. se constată că fruntașul țaran din Șimand Petru Sferdean, în vârstă de 65 ani a fost deținut, învinuit că e gazdă de hoți; jandarmii l-au gătit, l-au trântit de pământ și-l loveau cu piciorul; fiindcă antistia din Șimand nu rabdă să fie bătuti oamenii la casa satului, jandarmii l-au dus la casa satului din Nădab, unde l-au legat și l-au bătut grozav.

Astea s'au constatat prin tribunal, care l'a absolvat.

Țăranul Fiore Curta din Zarand a fost prins de jandarmi în ziua de 30 Iulie 1906. L-au ținut și purtat prin vre-o zece sate, până în 8 August, când nefericitul a reușit să fugă dela jandarmi și după ce s'a ascuns prin porumburi (cucuruze) patru zile, a ajuns la Arad, unde însoțit de avocatul dr. I. Marșieu s'a dus la judele de instrucție; aici a fost ascultat și lăsat liber. El însă n'a vroie să plece, ci fiindu-i groază de jandarmi, a cerut să fie închis. S'a dus acasă numai după ce judele de instrucție i-a dat o adeverință care să-l pună la adăpost de șicanele jandarmilor. Cu toate acestea, îndată ce a sosit acasă, jandarmii l-au prins și cu toate că în ziua de 16 Aug. sub nrul 13187 procurorul a ordonat pe telefon ca jandarmii să lase liber, l'au ținut arestat, l'au dus la Sântana, de acolo la Ineu, de unde n'a scăpat decât după ce judele de instrucție și procuratura au urgentat din nou să-l sloboadă.

Va să zică jandarmii nesocotesc chiar poruncile date de păzitorii legii, de procurori și judecătorii tribunalelor.

Țăranul român Florea Brancu a fost deținut 7 zile; făcându-se arătare, Szederkényi a raportat la ministrul de honvezi că Florea Brancu n'a fost bătut ci a mărturisit în fața greutății multelor probe și dovezi.

Adevărul e, că sub nrul 20278/906 tribunalul l'a mântuit, nefiind în contra lui nici o dovadă.

Iar cece se întâmplă pe teritoriul comitatului nostru, desigur că se întâmplă încă în măsură și mai mare și în alte părți locuite de români. Când despre românii d'aici fruntea românilor, întrun act oficios un ofițer de jandarmi scrie că sunt o hordă de selbatici, ce-o să zică despre frații cari sunt mai înapoiți pe cari nu-i cine să-i apere?!

Iată de ce tratăm chestia la loc de frunte și îndemnăm pe toți românii să ne facă cunoscut orice fapte de această natură, căci suntem hotărâți să nu lăsăm pe nici un frate fără apărare, nici o fărădelege nepedepsită.

Toate acestea și alte fapte despre cari vom publica dovezi, arată ce feară sălbăcie este jandarmul și pe mâna cui este dată libertatea personală și siguranța vieții românilor.

Am fi însă un popor vrednic de perire, dacă am răbdă toate acestea fără să demascăm pe sălbăcicii răufăcători!

Dela vorbe, la fapte.

Vestea organizării partidului național român în forma norocoasă, în care s'au pus bazele ei, în ședințele ținute în 19 și 20 Ianuarie 1908, a umplut inimile noastre de bucurie.

Simțiam de mult necesitatea unei conduceri autoritare, înaintea căreia, fără murmur, tot gregarul partidului, să se plece convins, că numai așa poate să fie bine și nu altfel.

Simțiam, că deputații noștri, vor avea să pregătească poporul și să-l convingă despre trebuința încheșării rândurilor. Înțelegeam, deși dela distanță, că diferențele în simțul șefilor acestui partid, nu sunt o urmă a ambițiilor puerile, cum le plăcea străinilor să ne prezente lumii, ci, penitrucă, după temperamentele și convingeri curate, deputații naționali români, toți, cu un gând și cu o simțire, luptau, pentru a se menține ca partid politic respectabil, de-o parte, iar de alta voiau să arate românilor curățenia luptei lor, și, că puterea numai în unirea, în solidaritatea frățască este dăinuitoare și roditoare.

Stimabilul domn dr. Jancsó Benedek, care este socotit printre compatrioții maghiari, ca autoritate, în chestii valahe par'că-l văd, cu câtă »bucurie« va înregistra în coloanele ziarelor sale, că partidul naționalităților și în special cel național român, contrar știrilor alarmante despre disidenții, dizoluții, etc., este în pragul unei acțiuni mărețe pentru binele și înflorirea patriei...

Și pe urmele lui va veni străinătatea și-i va cere socoteală uriașului dela Nord, — poetului Björnson, cum de a cutezat să scrie atâtea minunății și atâtea povești despre oprimarea popoarelor nemaghiare din țara ungurească!...

Dar să-l lăsăm pe domnul Jancsó să se bucure în pace; iar noi să ne tragem concluziile logice, în urma acestui pas, care marchează o nouă epocă în viața noastră națională.

1. Liniștea sufletească la club.

Clubul parlamentar al naționalităților, în chip firesc respiră, acum, fără atâtea griji, și mai liber. Românii, fiind cei mai mulți, după organizarea lor ca partid național, specific românesc, vor putea să le ajute în luptele parlamentare, vor putea uni forțele și principiile și vor putea nivela diferențele fraților de școală în ticnă, departe de zburciăturile proprii de până acuma,

Înșiși deputații noștri naționali, eu — par'că-i văd cum le surăde fața — vor avea mângăierea să se ocupe sistematic de organizarea propriilor cercuri și a contribui cu luminele lor, ca românii de pretutindeni din țara noastră prin înrolarea lor sub stindardul partidului național român, să demonstreze pentru totdeauna pe toți mijlocitorii benevoli și nechemați de a face, pe conta și în detrimentul nostru, politică de Argus, cu fire de Oedip! Cu alte cuvinte, a se face procatări nechemați și primejdioși poporului nostru.

2. Orientarea în luptele viitoare.

După admirabilele povețe ale bărbatului luminat, care scrisese cu multă competență și adâncă erudiție istorică și politică în »Tribuna« Nr. 1, dela 1/14 Ianuarie 1908, despre »Primejdia slavă«, noi trebuie să ținem seamă de »primejdia apropiată a maghiarizării«, nu de plâsmuirile închipuite ale absorbirii neamului românesc în marea slavismului. — Prin urmare când e vorba de acțiuni politice, în cadrele vieții noastre constituționale, — acela va fi mai vrednic de recunoștința neamului românesc, care va ști prezentă mai multe și mai frumoase rezultate de trezvie, de consolidare în semnul partidului, de respect și demnitate în fața lumii culte, care urmărește cu viu interes lupta inegală dintre două neamuri.

Pentru a crește tinerimea în spiritul dragostei de neam, va trebui să se facă un fel de curs academic pentru științele politice și de stat și nu în felul celor azi existente, ci »Tribuna« să fie de pildă, »Alma

mater«, aici să avem catedra, iar profesorul universitar, politicianul în persona unui Slavici, Brote, — deputații naționali ex-offo și să se scrie continuativ, în falul admirabil și cu aparatul științific al bărbatului modest, care și-a tănuț numele și care a scris: »Primejdia slavă«, articolul capd'operă din »Tribuna«.

Se va deschide, astfel, larg, câmpul vast din viața politică a statelor în genere, și se vor desemna cu penel de artist, visurile, aspirațiile, luptele, învingerile și decepțiile poporului român prin aleșii săi, — în special și se va prezentă pentru orientarea tinerimei, busola sigură pentru urmarea, cu bine, a luptelor naționale în viitor.

Darul de a ne încheșă într'o falangă nebiruită; de a ne deschide perspectiva unei epoci de reculegere și întrămare; de a stabili momentele etice conducătoare în luptele viitoare, iată ce vedem noi, cei tineri, că va urma din pasul cel dintâi al organizării sistematice a partidului național român!

»... Căci din vultur, vultur naște
Din stejar, stejar răsare...«

Al. Munteanu al lui Vasile.

Românii din Bihor.

Dacă, vom străbate cu gândul scursul anilor, vom află, că suferințele noastre nu sunt de astăzi, nici de ieri, ci ele își au începutul de veacuri, întovărășindu ne în lungul vremilor, până în ziua de astăzi. Să nu credeți însă, că aceasta suferință ca parte i-s'a dat numai neamului nostru, nu, căci de asemenea soarte au fost împărțite în vreme mai lungă sau mai scurtă, — după cum s'au știut desbără de ea, — toate neamurile.

A trebuit să vină glasul răzbitor al revoluțiunii franceze, care a strigat popoarelor întocmai ca și Hristos lui Lazar: sculați vă! ca să se mai desmetească popoarele de sub buimăceala de care au fost cuprinse, zdrobite de suferințe.

Și acest glas, ca un vânt căldicel de primăvară, străbătut-a cu încetul și până la colibele noastre sărăcăcioase, învâluindu-ne și desmerdându-ne sufletele cu nădejdea unui trai mai tihnit, mai lipsit de suferințe.

Și de atunci încoaci, abla de un pic de vreme numai, încălziiți de acest vânticel, oamenii noștri

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Suceava.

Pătrund sfios prin uliți triste
Din cari, în anii viforoși,
Pornise trăsnet, spre hotare
Atâtea rânduri de strămoși.

Pe-alcii, trecut au furtunatici:
Stăpânii codrilor de brad,
Arcașii repezi din Soroca
Și călăreții din Bârlad.

Priviți-l, trece Vodă-Ștefan
Cu toți boerii, mici și mari;
Sosesc răzășii dela Nistru,
Și valul aprig de hânsari...

Dar unde-s toate! Spulberat-a
Ca un blestem ucigător
În vatra neamului; uitarea
S'așterne adânc pe urma lor.

Zidiri pustii, biserici negre,
Prin gol de vremuri stâruesc,
Dar nu s'aude nici o șoaptă
Și nici un cântec românesc.

S'au stins și doinele străbune,
De valma cruntului prăpăd;
Alerg din locurile-acestea,
Să nu mai știu, să nu mai văd.

Cât ține calea, zvon de lanuri
Îmi chiamă sufletul în zări,
Dar vraja holdelor îmi pare
Fantastic imn de 'nmormântări...

Și mai privesc odată 'n urmă;
Pe 'ntinsul raiului cernit,
Amurgu 'nfășură Suceava:
Un cuib de vulturi, părăsit.

G. Tutoveanu.

Smârdanul, Inova și Vidinul.

— 12 și 12 Ianuarie 1878. —

După căderea Plevnei, rușii au înaintat cu toată puterea lor pe urma turcilor spre Constantinopol, iar românilor le-a rămas sarcina să curețe partea apuseană a Bulgariei de turci și mai ales să la Vidinul, cetate foarte tare, bine apărată prin așezarea ei, prin ziduri și prin întărituri în satele vecine.

Încă de pe când rușii și românii se luptau cu

Osman, care prefăcuse Plevna într'o cetate de mâna întâia și ținuse în loc atâtea luni de zile armatele aliate, românii porniseră pe malul drept al Dunărei spre Vidin și încă la 9 Noemvrie puseseră atăpânire pe Rahova, după lupte crâncene cu turcii. Pedestrima, călărima și artileria noastră eră sub colonelul G. Slăniceanu.

Dăm aci o schiță publicată în 1877 într'un ziar străin, căci nu e cunoscută la noi în țară, măcar că ne zugrăvește o parte din lupta dela Rahova și anume din pozițiile artileriei noastre. Erau 18 tunuri Krupp, 4 tunuri vechi sub locotenent-colonelul Măican și căpitanii Calinderu, Borănescu și locotenentul Manolescu.

Acî a fost luat parte și un regiment de ulani ruși. Iar după căderea Plevnei, în luptele cari s'au sfârșit cu întrarea în Vidin, românii au lucrat singuri. Armata de apus a fost sub comanda generalului N. Haralambie, un veteran, care, măcar că eră la penzie încă din 1866, întrase iarăși în oaste, când a sosit vremea să arătăm lumii că suntem vrednici a duce viață neatârnată.

Armata care porni asupra Vidinului se alcătua din trei divizii, fiecare având câte două brigade de pedestrima, apoi artilerie și călărima. Div. I-a avea comandant pe colonelul D. Leca; a IV, pe generalul Angelescu. Acestea lucrau pe malul drept al Dunărei; iar divizia de rezervă, pe malul

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de
poită de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală HORGONY recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară HORGONY după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală HORGONY nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La fârgulă să se ceară lămurit apa amară naturală HORGONY.

Proprietar: Lozer János, Budapest.

de bine, străduiesc din răzputeri, să afle pricina suferinței și apoi, să-i afle și leacul cu care să se poată tămădui această bubă atât de dure-roasă.

Și deschizând cartea vieții altor neamuri, au aflat încrestate pe paginile aceleia, că pricina suferinții a fost: întunecimea minții, neștiința, iar leacul făcător de minuni, tămăduitor, a fost și este: luminarea minții, învățătura.

Au citit din acestea pagini, că: cel fără învățură, fie el altcum dăruit dela fire, cu minte cât de bună, tot nu poate pricepe și judecă așa de bine, ca și cel cu învățură; nu știe așa bine trage folosul după lucrul lui; nu știe vinde și cumpără fără scădere, nu știe cât se cuvine după drept și cât datorește în felurite dări, nu știe cum să-și folosească drepturile cari i-s'au dat, ci cu dreptul în mână, cu șalele îngânjite și cu capul plecat cerșește lucruri cari necerându-le ar trebui să le capete. Pe cel fără învățură, toți îl pot înșea, toți îl pot păgubi într'un fel sau altul, așa că în sfârșit văzându se el înșelat și astăzi ca și mâne, năcăjit din toate părțile și mâne ca și poimâne, în cele din urmă îi pierd din suflet credința, l-se stârpește din inimă iubirea înfăi față de semenii săi, apoi față de căsenii săi, împrejuindu-i-se inima de spini asprii a nepăsării față de toți și față de toate.

Înțelegând deci din cartea aceasta a vieții altor neamuri, oamenii noștri de bine, că neștiința și în urma acesteia, nepăsarea este bubă cea mai primejdioasă care amărăște viețuirea unui neam iar luminarea minții și învățătura este mierea care îndulcește traiul acestuia, înțelegând că cine voiește din adins ridicarea, înălțarea poporului, trebuie să-i dea învățătura care o pretinde vremea, înțelegând în sfârșit, că dacă ar da cineva cutărui popor toate bunătățile pământului, învățătura însă nu, — nu i-ar da nici un bine țitor, ci numai plăcere de câteva clipe, după care ar urma desmetecire dureroasă, — hotărât-au să tindă și neamului nostru puțință de propășire prin luminarea minții.

Și cum să fi putut da mai lesne această puțință poporului care mereu a fost stânjenit în dezvoltarea lui firească, care mereu a fost pe loc oprit și nevoit a tot plivi, a tot lăpădă de pe brazdele ogorului său petroaiile sterpe asvârlite de mâni vrăjmașe pentru înăbușirea rodului — dacă nu dându-i în mână minunata armă a popoarelor înaintate: *ziarul*. Acel ziar, care îl găsești în mâinile țaranului francez seara la colțul focului cetindu-l, sau în mâinile țaranului german în vremea popasului, lungit la umbra unui copac răsfoindu-l, astfel învățându-și sufletul

și oțelindu-l în lupta tralului zilnic cu povețele care i-le tind cu gânduri curate ziarul cinstit.

Acel ziar, care la noi face mai mult, chiar decât la popoarele cele mai înaintate, căci nu este numai dăpănarea poveștii întâmplărilor zilnice, ci este locul schimburilor de gândiri, este locul de întâlnire al acelor capete gânditoare, cari în lipsă de alte mijloace, pe această cale și aici se sfătulesc despre felul și modul cum s'ar putea ușura și îmbunătăți soarta poporului din care și ei fac parte.

Acel ziar, care la noi mai are să lupte și împotriva tuturor scrierilor rătăcite, care țintesc să rupă din mijlocul nostru cât mai mulți, ademenindu-i să nu mai vorbească scumpa limbă stră-bună, râvnind să rupă din suflete sfânta legătură a sângelui, dulcea legătură a frăției, voind astfel a-i preface în rușinea neamului din care ies, și necinstea, — coada neamului în mijlocul căruia se îmbulzesc.

Fruntașii aleși în sfatul comitatului nostru Bihor la alegerile din toamnă, conduși de dorul sfânt de a-și vedea neamul ferit de urmările primejdioase ale întunecului și nepăsării și dorind a-l vedea cât mai în grabă pășind înainte pe calea propășirii, — au înțeles și prețuit îndeajuns însemnătatea ziarului, și pătrunși de neprețuitele foloase ce știu că răsar în urma cetirii acestora, a hotărât răscumpărarea a două exemplare din »Tribuna« numărul popular, pentru doi cărturari din fiecare sat românesc din comitat, ca astfel dumeriți să fie țaranii noștri despre toate trebile din comitat, și că, în caz de îndolală, din șirele acestui ziar să-și scoată povață de urmat, căci convingși pot fi țaranii noștri că tot ce se va scrie numai pentru binele, luminarea și înălțarea lui va fi scris. Primească deci țaranii noștri acest ziar cu încredere și inimă deschisă, căci cu gând curat îi se dă.

Iar ca țaranii noștri, cunoștință să aibă întotdeauna despre toate afacerile și trebile din comitat, au însărcinat pe subscrisul, să scrie despre toate întâmplările regulat. În urma acestei însărcinări, subscrisul pe această cale rog pe tovarășii de principii, ca despre toate întâmplările din jurul lor să mă încunoștințeze, netrimțând de astăzi înainte nici un fel de corespondență deadreptul la »Tribuna«, ci la adresa subscrisului în Oradea-mare.

Pentru îndrumarea neamului nostru pe calea înălțării, și împotriva nepăsării începem războiul sfânt, și cu sprijinul voitorilor de bine și voirea Dnului izbândă nădăjduim să încununăm opintelile noastre.

Iosif Tărău.

Acțiunea de scăpare a școalelor.

Poporul românesc respinge ajutorul de stat.

Cladova.

Cu mare bucurie vă aduc la cunoștință scăparea școalei noastre din comuna Cladova, protopopiatul Belinț. În 3/16 Decembrie comitetul parohial a hotărât cu unanimitate urcarea salariului învățătoresc la 1000 cor., iară sinodul în 13/26 Ianuarie cu excepțiunea lui Ioan Pasculescu și Gligor Ciurescu (2 rătăciți) a decis urcarea cu mare însuflețire. Comuna noastră e situată între dealuri, comună săracă abia 130 nr. de plată; s'a întâmplat votarea sub prezidiul preotului Ioan Căpitan în s. biserică. Cinste și laudă poporului din Cladova.

Coșteiu.

Vă rog a publica vestea plină de bucurie și fală, că *Coșteiu*, protopresbiteratul Vêrșeț, a urmat exemplul frumos, îndemnat de ziaristica noastră și a ridicat salariile la toate trei posturile de învățător la minimum staverit prin Ș. lui Apponyi — plus 3 jug. pământ, lemne etc. — fiecărui dascăl. Școala e deci salvată! Laudă se cuvine să aducem conducătorilor, cari își pun sufletul pentru realizarea intereselor mai înalte ale poporului!

Sărbarea unui iubileu preoțesc de 50 ani.

«Ale Tale dintru ale Tale...»

Nădlacul, aceasta mărginașe comună a românismului la frontiera-i dinspre apus în zlua sfântului Ioan Botezătorul a. c. a avut o sărbătoare deosebită: sărberea iubileului de 50 ani de muncă a veneratului septuagenar preot *Vincentiu Marcoviciu*, la altarul Domnului.

Mult stimatul și iubit domn preot Marcoviciu »și a văzut visul cu ochii« cum zice poetul căci a muncit o muncă perseverantă și continuă de un jumătate de secol pentru a-și vedea ridicat neamul și biserica.

Sărberea iubileului mult simpaticului preot V. Marcoviciu s'a ținut în ospătăria lui Vasile Cri-

stâng o comandă colonelul Slăniceanu, cel care luase Rahova.

Păza Rahovei și Nicopolei rămase s'o facă divizia a II-a, sub generalul M. Gr. Cerchez; iar div. a III-a avea să ducă în țară pe turcii prinși și apoi să păzească malul stâng al Dunării dela gura Oltului până la a Ialomiței.

După luarea Rahovei, colonelul Slăniceanu urmărise pe fugari, luase Lom-Palanca și înființase tabăra la Golenți, întărind-o din răzputeri împotriva a orice încercări a lui Izet Pașa, care ar fi putut cercă să vie în ajutorul lui Osman.

La Golenți au primit ai noștri vestea căderii Plevnel, de aci au plecat asupra Vidinului.

Tot malul drept al Dunării e înalt, iar cel stâng e jos, numai la Calafat malul nostru e înalt iar cel drept jos.

Aci e o cetate veche Vidinul sau Dilul, ca să spere trecătoarea.

În jurul Vidinului sunt ziduri de piatră și șanțuri, în cari se poste da drum apeli. Pământul e mlășinos, iar drumurile cele pietruite le apărau turcii cu tunuri și șanțuri așezate pe înălțimi. Din redutele din jurul Vidinului cele mai de căpetenie erau cele dela satele Novoselu, Smârdan și Inova, la răsărit chiar sub Vidin. În toate satele erau șanțuri și turci, iar la Tatargic era o cetățule în toată forma.

Mai întâiu au luat satul Nazir-Mahala, mehedințenii și doljenii. Ajutor le-a dat artileria dela Calafat, oprind pe cel din Vidin să vie să sprijine pe cel dela acel sat întărit.

În ziua de 12 Ianuarie, într'o Miercuri, a fost lupta cea mare la Smârdan, dar lovitura s'a dat

asupra tuturor satelor, ca să nu știe turcii, unde anume să se îmbulzească mai mulți. Gorjenii și vâlcenii au luat Tatargicul la 8 dimineața și au și așezat tunuri.

Pe la zece au luat muscelenii, argeșenii și gălățenii satul Rupcea, găsindu-l gol. Românățenii și cei din județul Olt au luat Rainovcea.

Novoselul era mai greu de luat, căci era înconjurat de mlășină, chiar lângă Vidin, deci îl apăra cu tunurile din cetate, pe lângă aceasta erau înainte de el Smârdanul și Inova.

La Smârdan erau două redute tari la margine, iar în sat se aflau două mii de turci. La Inova era o redută, legată cu cea dela Smârdan prin șanțuri. Mehedințenii și doljenii aveau să lovească Novoselul. Ai noștri au năvălit pe șosea spre Novosel, iar turcii le-au ținut calea la pod. A fost una din luptele cele mai crunte și mehedințenii au câștigat »Steaua României« pentru vitejie, din pricina luării podului.

Atacul asupra Smârdanului l-a comandat colonelul Cotruț dar a fost față și generalisimul Cerkez. Turcii s'au apărat vitejește, dar n'au putut țineă plept românilor, cari au dat năvală fără a trage focuri, pânăce au sărit în șanțurile redutei. Au luat prinși 300 de turci.

Dar luptă plept la plept, luptă inverșunată a fost în satul Smârdan, unde turcii se închiseseră și zăvoriseră în case și trăgeau mereu. Nici după ce spârgeau ai noștri ușile, nu se dădeau, ci se luptau cu topoarele și cu revolverele, până la moarte. Dupăce au luat satul, a trebuit altă luptă până au cucerit clădirea telegrafului, unde iarăși se încuiaseră turcii.

Altă redută de lângă Smârdan (Inova) au luat o majorul Ulescu și majorul Teleian cu oamenii lor. În acea redută aveau turcii două tunuri.

Nosptea a fost grozavă, căci raniții zăceau pe câmp în ger, iar cuceritorii Smârdanului și altor întărituri abia aveau câte 7 glonți de om!

A doua zi turcii au năvălit să ia îndărăt Smârdanul și Inova, venind dela Capitanovcea, cu pedestrime, călărime și două tunuri. Ai noștri n'au tras focuri, căci aveau glonți puțini. Dar turcii, dupăce s'au apropiat până la 500 de pași trăgeau mereu, căci aveau glonți și ai noștri au cheituit pe jumătate plumbi. Dacă știau turcii că românii n'au plumbi, cum vedeau că n'au călărime și nici tunuri, putea fi rău de tot. Dar nu s'au închipuit și s'au retras. După amezzi ne au sosit tunuri și călăreți și pedestrime și glonți!

Acuma au venit și turcii din nou la atac cu atâta inverșunare, încât nici călărime, nici focurile puștilor nu i putură opri. Dar n'au putut răbdă bătaia tunurilor, cari răsturnau șiruri întregi la pământ. Un tunar a nimerit cu ghiuleaua drept în gura unui tun turcesc și la sfârșit. Turcii s'au retras și peste noapte au părăsit Capitanovcea.

A început bombardarea Vidinului de aproape și dela Calafat pânăce a sosit știrea că s'a încheiat pace. Iar peste trei săptămâni românii au intrat și în Vidin. Izet pașa cu ai lui au avut voie să plece încătrău au voit.

În Vidin am găsit 140 de tunuri, 300.000 de ghiulele, 12.000.000 de cartușe.

șan, unde-și are clubul român din Nădlac și societatea cabinetul de leciură.

La 1¹/₄ p. m. s'a început prânzul comun prezenți fiind aproape 100 persoane.

În locul prim s'a expediat P. S. S. dlui Episcop Ioan I. Papp: din partea prezenților următoarea telegramă:

»Din prilegiul serbării jubileului de 50 ani al preotului Marcoviciu, adunați în număr de aproape 100 înși îți urăm: Întru mulți ani Stăpâne!«

Atât înainte cât și în decursul prânzului, au sosit mai multe telegrame de felicitare la adresa iubilantului: unele dela rudeni și cunoscuți, iar altele dela prietini.

Atari felicitări a primit iubilantul dela: familia not. G. Varga, T. Otlăcan și familia A. Popa din Socodor; dr. D. Barbu, preot în Pecica; Siproch din Zichifalva și C. Romanu, magistrul post. în Nădlac; iar prin epistoale: în scris și-au exprimat urările și dorerile de bine: vrednicul și de toți stim. not. com. Ioan Tripa din Igris, care încă pe vremea intransigentului naționalist *Mircea Stănescu* colabora la cunoscuta sa foale umoristică »Gura Satului«. Dl Tripa l-a felicitat prin următoarea poezie:

Ași vrea să te ridic în slavă
La înălțimea cea suavă,
Pe unde se preumbă norii
Pe unde stau nemuritorii.

Dar slabe s aripele mele
Abla mai pot sbura cu ele
Și nu mă pot încumeta
În sbor cu mine-a te lua.

Mă tem, că tu ești cam greoi,
Să nu cădem jos amândoi
Să dăm prilej viclenei lumi
Să ridă de noi doi în pumni.

Mai bine stăm aici jos,
Să ne petrecem toți frumos,
Rugând pe bunul Dumnezeu
Să îndulcească traiul tău.

Să îți dee voie și puteri
Să poți gustă miț de plăceri,
Să fii cinstit
Și prețuit,
Și de amici și de dușmani,
Și de toți fil și nădlăcani
Întru mulți, mulți fericiți ani!

La banchet au luat parte persoane de toate branșele: preoți, învățători, avocași, economi etc.

În decursul prânzului și până seara târziu ne-a amuzat și delectat orchestra dibaciului lăutar »Lipitor« din Nădlac.

POEZII POPORALE.

Culese de *Mărioara Petroi*, Nădlac.
De fi s dragă, bade dragă,
De nu bade, lumea-i largă
Înșală și murgu și aleargă
Și-ți cată alta mai dragă.

Fata cu păr gălbior
E dragă feciorilor,
Fata ce-o chiamă Mărie
Imi dă gură numai mie,
Fata ce-o chiamă Vioara
Își dă gura tuturoră.

Frunză verde lemn sucit,
Rău dragă m'ai celuit,
Că ș'aseară-am fost la voi
Și te-am aflat între doi,
Celce ședea lângă tine
Eră bun prietin cu mine,
Cel ce ședea lângă masă
Eră cu inima arsă.

Șirul toastelor l-a început M. O. domn I. Bozintan, protopop gr. cat. rom. în loc, toastând pentru Maj. Sa Regele, iar preotul din Cenadulnic, dl R. Nestor a rostit un toast în sănătatea P. S. S. Dlui Episcop diecezan.

Primul toast în onoarea iubilantului l-a rostit în numele comunei bisericesti, dl preot din loc Nicolau Chicin. A felicitat în cuvinte foarte calde pe colegul său, care timp de 50 ani a servit la »altarul Domnului«, după care îndelungată muncă iubilantului sărbătorit nu-i poate reveni decât »cununa vieții«, cum a accentuat și vorbitorul.

De aici încolo toastele au urmat șir tot în onoarea și sănătatea sărbătoritului preot Marcoviciu.

N'a lipsit dela această serbătoare nici preotul luteran Boór, înflăcăratul și intransigentul naționalist slovac.

În mai multe toastele vorbitorii au scos în relief meritele iubilantului, de cari s'a învrednicit în acel lung interval de timp.

Din toate vorbirile roștite am putut culege, că înainte cu 50 ani, când acest venerat preot a venit în parohie, stările ei au fost cât se poate de desolate. Am putea spune o mizerie pe toată linia.

Interesarea, abnegațiunea, zelul său de fier însoțite, au avut de urmare, că stările ticăloșite au dispărut cu încetul, și azi biserica română ortodoxă a Nădlacului, poate rivaliza cu ori care comună din metropola noastră întru cât azi, afară de averea în bani și cea investită în realități (pământ) — are mai multe fundațiuni, toate cu scop umanitar filantropic și despre a căror bunătate ne-ar ști vorbi o mulțime de tinări sârmani, cari au fost ajutoași cu îmbeșugare în decursul studiului lor, între cari tinări cu satisfacție constătez, mă număr și eu scriitorul acestor șire.

Altcum bunătatea de inimă și suflet a acestui preot iubit a fost caracteristica întregii sale vieți, ajutând cu fapta și cuvântul pe toți câți i-au cerut ajutorul și sfatul decumva nu mai demultori le-a făcut acestea chiar fără a li-le fi solicitat cineva.

Mai bucuros s'a lăsat pe sine, numai să poată face altuia bine.

Cu această ocaziune am auzit și toastele roștite de țărani. Dintre toți însă mai nimerit și cu minte a vorbit fruntașul țaran Uroș Pătean, care promite mult pentru prosperarea bisericii și a neamului.

Mai târziu, după ce s'a isprăvit cu toastele oficioase, la dorința celor prezenți a vorbit și harnicul preot din Socodor: dl A. Papp, care a captivat atenția tuturor ascultătorilor.

Încă câteva vorbiri și serbarea jubileului s'a sfârșit cu sincere doriri și urări de viață liniștită și senină la adresa iubilantului.

Din parte ne cu plăcere constatăm că iubilantul d. preot V. Marcoviciu întotdeauna s'a nuzit a fi la locul său împlinindu-și datorițele legate de chemarea preotească cu punctualitate și dragoste nefățărîtă, iar în rostirea predicilor sale a propovăduit totdeauna ca un apostol dragostea către biserică și neam.

Pe cât e de înaintat în vârstă, pe atât de tinăr sufletește fiind în curent cu toate afacerile noastre publice, pe care le urmărește viu, luând parte la ele.

Nu odată a dat dovezi că e și un prieten sincer al învățătorilor a căror stare și poziție le-a judecat întotdeauna cu inimă caldă.

Din Nădlac.

Ne asociem și noi din toată inima la serbătorirea merituosului și vrednicului preot *Vincențiu Marcoviciu*, care o jumătate secol și-a servit cu credință biserica și neamul, și-i aducem cele mai calde urări de bine.

Red.

Din România.

Legea casei rurale în România. În expunerea de motive, a dlui ministru Anton Carp, cetim că nu se mai poate amâna înființarea Casei rurale, spre a ușura pe țărani cari vor să cumpere pământ, în împlinirea acestei dorinți. Astăzi nu e nici o instituție de acest fel și cumpărăturile, prin ajutorul creditului funciar rural, sunt anevoioase, căci le trebuie țăranelor 50 la sută din preț, cel puțin.

Face apoi istoria măsurilor de până acum dela 1866 până azi, în puterea cărora și a legii din 1864, s'au dat țăranelor 2575.362 de ha. La 1887, I. C. Brătianu a adus un proiect de lege pentru cumpărarea moșii particulare, spre a le vinde la țărani, dar nu s'a votat. La 1897 a adus dl P. S. Aurelian un proiect de Casă rurală, care s'a oprit la senat, după ce îl votase camera.

Proiectul de lege de astăzi dă casei rurale rolul de mijlocitor între proprietarii doritori de-a cumpăra. Îndeosebi, casa rurală hotărăște prețul ca să nu cadă țaranul în ispită a da prea mult și apoi a nu putea plăti. Casa rurală va împărți moșia în loturi și va hotărî prețurile lor. Loturile vor fi de 3 ha, dar un țaran poate cumpăra până la 8 loturi. Bine înțeles întâiu se primesc ceice n'au de loc, apoi ceice au puțin și înșfârșit ceice vor loturi mai puține. Se cere cumpărătorilor să aibă vite și unelte în proporție ca întinderea ce cumpără, deci dovadă de destoinicie. Mai trebuie să verse o parte din preț dela 10 la sută până la 50 la sută, după întinderea cumpărată. Statul cumpără pădurile. Heleștaele, etc., le va administra comuna, dacă nu se vor înțelege țărani. Dacă nu dau venit se vor seca și vinde în loturi.

Loturile de 3 ha nu se vor mai putea împărți prin vânzare sau moștenire. Cel care va lua lotul va despăgubi pe ceilalți împreună moștenitori.

Casa va plăti moșile cu bonuri rurale pentru cel mult 90 la sută din prețul moșilor.

Instituția va fi mixtă: Statul 5 milioane, particularii 5. La nevoie de-a spon capitalul, statul va da și el jumătate. Statul nu poate înștrăina acțiunile sale. Ale particularilor sunt nominale. Deocamdată vor fi 20.000 de ani acțiuni à 500 de lei fiecare.

Din binificii 20 la sută vor formă rezerva, iar 80 la sută se vor împărți acționarilor ca dividend.

Consiliul de administrație va fi din 11 membri. Pe unul îi va numi guvernul, dintre membrii Curței de casație, pe altul dela Curtea de comituri; creditul func. rural și casa centrală a băncilor populare și consiliul superior agricol, delegă iarăși câte unul. Pe lângă aceștia mai numește guvernul trei și adunarea generală a acționarilor alege trei.

Guvernul va controla operațiile Casei printr'un comisar al său.

Casa va ajuta cu bani obștile cari ar lua moșii în arendă și ar cumpăra islazuri, va da împrumuturi agricultorilor pe cambii sau pe efecte publice, dar nu pe ale Casei rurale; va putea cumpăra efecte publice. În cazul islazurilor va da numai ce ar prisosi peste datoria vânzătorului la Cred. funciar rural.

Casa rurală va lua măsuri ca țărani ce cumpără loturi prin ea să cultive pământul cu legume, fânețe artificiale, etc.

De asemenea vor fi datori a face tovărășii de vânzare și cumpărare.

Casa își va încasa ratele prin perceptori. Schimbări în statute se vor face numai dacă le va cere adunarea acționarilor.

Lupta în comitate.

Membrii români ai clubului municipal sunt rugați a lua parte la consfătuirea ce să va ținea Lună în 3 Februarie a. c. st. n., dimineața la 8 ore în localul Casinei române din Sibiu cu privire la ordinea de zi a adunării municipale din aceeași zi. Sibiu, în 28 Ianuarie 1908. *Dr. L. Borcia. Dr. Liviu Lemény.*

RÉTAY și BENEDEK,
ateller artistic pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utca 39.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere. În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernaculume, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere. Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

Dela frații din America.

Pitsburg, 5 Ianuarie.

Aflându-se aici în Pitsburg mai mulți români și văzând lipsa unei societăți de ajutor în cazuri de boală și moarte, s'a convocat adunarea generală pe 25 Decembrie anul 1906. În acea adunare s'au și înscris 55 membri, dela fiecare s'a încasat 4 dolari taxa de înscriere și 75 c. taxa lunară; membrii adunării generale pășesc la alegere și aleg comitetul pentru a conduce afacerile societății cărui i-se dă numele »Columbus«, cu sediul în Pitsburg.

Acum societatea »Columbus« având adunarea generală în 4 Ianuarie 1908 comitetul raportează despre activitatea sa pe anul 1907.

Comitetul a făcut statutele societății în limba engleză cari s'au și aprobat în adunarea generală din 4 Iulie și acum se așteaptă întărirea; după aceea se vor trimite la o tipografie din Transilvania spre a se tipări în limba engleză și română.

Comitetul arată venite și spesele societății »Columbus«. În coroane ar fi venitul total 3668 și 25 fil. Spese 1667 cor. Venit curat de 2001 cor. și 25 fil.

Și fiind gata cu raportul fostul președinte dl Ioan Manciu disolvă comitetul și se pășeste la alegerea comitetului pe 6 luni anul 1908 pentru agendele societății »Columbus«.

Adunarea gen. alege cu aclamație pe următorii domni:

Ioan Manciu președinte, Petru Florea v. preș. Ioan Măju notarul comitetului, Ilie Dănilă secretar financiar, Ioan Dănilă cassar, Irimie Hasagan și George Mărginean inspectori, Ilie Marcu bibliotecar.

Operile Carmen-Sylvei.

Una din cele mai prețioase cărți pentru noi, este neapărat aceea ce s'a publicat zilele din urmă la Paris: »Operile alese (proză și versuri) ale Carmen Sylvei«, datorită distinsului nostru literat, dl George Bengescu.

Lucrarea aceasta, precedată de introducere a bine cunoscutului scriitor francez, dl Edmund Haraucourt, ne dă prilejul a cunoaște sub toate fazele, evoluția talentului literar al Carmen Sylvei.

Operile acestea alese, încep — scrie »L' Ind. Roumaine« — cu una din cele mai frumoase povești ale Carmen Sylvei: »Vârful cu dor«, tradusă de d-nii A. Odobescu și G. Bengescu.

Printre cele mai de seamă nuvele din citatul volura, notăm: »In Carpați«, »Moșul și Baba«, »In Vrancea«, »Femeia română«, »Robia Peșului« și încă alte multe poeme traduse în versuri franceze.

În prefața sa dl Edmond Haraucourt a știut a redă în termeni fericiți, personalitatea atât de puternică a Reginei poete.

»O prințesă, spune el, care în ciuda înaltei sale origini și a izolării pe care o crează tronul în jurul sufletelor, a știut totuși să desfășoare și să lălmăcească în jumătatea secolului al nouăsprezecelea, idelle cari vor fi esența celui de al douăzecelea, aceea ce popoarele încep a pune doar în practică, aceea ce guvernele alcătuiesc, ceea ce tribunul declamă, — o gingașe voce de copil, de femeie, de regină, a căutat o înaltea lor, peritrucă acest copil, această femeie, această regină eră o poetă, obsedată în toată viața sa, de cele patru necesități primordiale ale epocii noi, un neclintit dor de a se întoarce către natură, o nemărginită poftă de lucru, o statornică preocupare de a îndulci soarta celor umiliți, și o grijă perpetuă pentru înfrățirea popoarelor, pentru înăbușirea urilor naționale.«

Nici nu se putea mai bine defini caracterul operei Carmen Sylvei.

Frumoasa carte a dlui Bengescu ne face să apreciem și să iubim cu atât mai mult pe Augusta Suverană, cea dintâi Regină a României, a cărei glorie va străluci în decursul secolilor de asemeni în primul rang, prin splendidele calități ale inimei și spiritului.

NOTĂȚI.

ARAD, 30 Ianuarie n. 1908.

— **Știri personale.** Având nevoie de o căutare specială, în urma operațiunii ce i-s'a făcut, amicul nostru V. Goldiș, deputat al Radnei, a plecat azi la Budapesta, unde va sta mai multă vreme. Aseară P. S. Sa Episcopul I. Papp, însoțit de P. S. Sa protosincelul R. Ciorogariu au fost să-i vadă pe dl Goldiș.

— **Petru treicolor.** Cu prilejul unei sărbători, dl dr. St. Rosvan, avocat în Illa, a pus treicolor la poarta casei sale. Pentru asta fibrăul din Illa l'a osândit la temniță. Contra osândei d-nul Rosvan a făcut apel la comitat, apoi la minister.

Decisul ministrului a sosit ieri la Illa: domnul Rosvan rămâne pedepsit cu 2 zile închisoare și 100 cor. amendă.

— **Pentru biserica din Vârșeț.** Am adus știrea și am dat și apelul cald prin care frații din Vârșeț roagă pe toți românii buni și toate instituțiunile românești să contribuie la fondul din care să se ridice în acel loc primejduit biserică românească.

Aflăm cu regret că băncile române n'au prea grăbit să răspundă la apel. Sperăm că vor vota însă ajutoare acum, cu prilejul adunărilor generale. E o datorie națională aceasta.

Preoteasa văduvă din Vrani, respectabila doamnă Marta Tămășel a dăruit 500 cor. la fondul pentru clădirea bisericii din Vârșeț. Și va mai dăru.

Dl Patrichie Rămneanțu, învățător în Coștei, a dat 20 cor., rescumpărând astfel cununa la moartea soacrei sale Persida Surlaș.

Pilda bună trebuie urmată.

— **Distincție.** Ni-se scrie din Seraievo: Am onoare a Vă comunica că membrul clubului nostru român din loc dl Isidor Ieșan, angajat în serviciul finanțelor la guvernul din Seraievo, a fost distins în zilele din urmă din partea Expoziției generale române din anul 1906 din București cu următoarele distincțiuni: 1. Una medalie de aur cu diploma. 2. Una plachetă de colaborator cu diplomă. 3. Una medalie jubilară cu brevet, aceasta din urmă din partea Regelui Carol I al României.

— **Stați acasă.** Dela Aron Russu, emigrat în America, primim următoarele:

»Aici lucrurile merg tot rău. O mulțime de fabrici au fost închise și astfel nu-i de lucru. Ceice ar avea de gând să emigreze în America, să stea mai bine acasă, că d'aci încolo are să meargă și mai rău pe aici, căci o să înceapă grevele mari și se închid și fabricile cari acum mai lucrează. Stați, fraților, acasă și nu vă cheltuiți bănișorii pentru a veni aici să muriți de foame!«

— **Necrolog.** Ana Pinciu nasc. Cioran văd. de jude regesc, după lungi și grele suferințe, împărțită cu sf. Taine, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, în 26 l. c. în etate de 75 ani. Despre această dureroasă și ireparabilă pierdere încunostiințează adânc întristata familie pe toate rudenile, amici și cunoscuții decedatei. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte se vor depune spre veșnică odihnă, Mercuri, în 29 l. c. la orele 2 după amiază, în cripta familiară din loc. Micăsasa, în 27 Ianuarie 1908. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! *Jalnica familie.*

Trimitem celor întristați condolențe!

— **Subscrișiți cu inimă înfrântă de durere anunțăm trecerea din viață a neuitatului soț, tată, moș, socru, frate și afin reverendissimul domn Augustin Antal, arhidiacon onorar, asesor conzistorial, protopopul districtului Beiuș, membru fond. al Asociațiunii pentru cult. și lit. poporului român, membru în senatul școlastic al școlii civile de fetițe Pavelean, preș. despărțământului**

Astrel belușene, directorul școlilor elementare de Beiuș, a fost dir. a bunurilor episcopiei și cassarul aceleia, membru în reprezentanța orașului, fost profesor gimn., 15 ani scl. scl. care în 26 l. c. n. după un morb scurt, provăzându-se cu ss. sacramente, în anul al 70-lea al vieții, 45 al fericitei căsătorii și 55 al preoției, conducând parohia de Beiuș în decurs de 39 ani a răposat în Domnul. În mormântarea scumpului defunct s'a săvârșit în 28 l. c. la 10 ore a. m. Rugați-vă pentru el! Beiuș, la 26 Ian. 1908. — Văd. Aug. Antal n. Irina Papp Szilágyi de Băsești, ca soție. Augustin, Irina m. Popp, Maria m. Blășian, Atanasiu, Florica m. Szálka, Corneliu, Silvia m. Illyes, Sabin, ca fii și fice și alte număroase rudenii.

— **Anunțăm cu multă părere de rău moartea unui brav tânăr din Sinitea, Ilie Micula, fiul negustorului Vasile Micula, care a decedat în 23 Decembrie, în mormântarea cu sine cele mai frumoasă nădejdi. Defunctul isprăvisse școală comercială din Arad și terminase și anul de voluntar în Seghedin. Când ar fi fost să dea pomul fructe, viforul nemilos l'a culcat pământ.**

Il deplâng părinții nemângăiați, prietenii și cunoscuții.

Fie-i somnul lin!

— **Nu mai e păr cărunt.** »TINCTOL« (Marca 232) e idealul unui mijloc de a vopsi părul, care dă părului cărunt de pe cap și barbei peste câteva minute luciul părului tinăr și culoarea naturală avută, blondă, blondă închis, brunetă sau neagră.

»TINCTOL« este un preparat absolut nestricăcios, constă dintr'un singur lichid și folosirea e nu se poate mai simplă. Cu un piepten des înmuiat în acest lichid se piaptână părul și culoarea părului e dată, care rămâne permanent în câteva minute uscându-se pe păr.

La comanda se roagă indicarea culorii cerute.

Prețul unei sticle cu descrierea folosirii în 4 limbi este 3 coroane.

Se capătă la fabricantul Friedrich Radda, farmacist în Pancsova, Ungaria-de-sud.

Magazină permanentă la Jos. von Török, farmacist în Budapesta, König utca.

Ultime informațiuni.

Din parlamentul României. București, 30 Ianuarie. Intre aplauzele frenetice ale Camerii, ministrul de domenii dl Anton Carp a depus ieri la birou proiectul de lege privitor la înființarea Casei Rurale.

— În partidul conservator s'a produs o ruptură. Dl Take Ionescu cu aderenții săi, se desfac de șefia dlui P. P. Carp și își vor formula un nou program, cu tendințe democratice.

Dela tribunalul din loc. Procesul despre care vorbim în articolul nostru de fond, intentat pentru calomnie la adresa jandarmilor, a început târziu, așa că până la punerea sub presă a ziarului nostru nu ne-a venit încă raport.

Putem comunica numai atâta: prezidează judele Köller, iar apărătorul dr. I. Marsieu pe lângă dovezile în scris ce are, a mai citat și 16 martori.

Mâne vom da raport amănunțit.

Concert, petreceri.

Marți, la 29 Ian. (11 Febr.) a. c. se va aranja petrecere cu dans în Brad la »Hotel Central«, în favorul »Fondului dr. Iosif Hodoșiu« dela gimnaziul public gr. or. român din Brad. Intrarea: de familie 5 cor., de persoană 2 cor. Începutul la 8 ore seara. Suprasolvirile să se adreseze direcțiunii gimnaziului și se vor cvita publice și în programa gimn. pe 1907—1908. **Comitetul aranjator.**

Scopul »Fondului dr. Iosif Hodoșiu« este: Lit. fund. pct. »Fondul dr. Iosif Hodoșiu« dă ajutor profesorilor dela gimnaziul din Brad la tipărirea de manuale, cărți bune pentru instrucție, scrie de voalare literară, prelegeri publice, disertațiuni care să vor publica în anuarul institutului nostru. Pct. III. »Fondul dă ajutor profesorilor să facă excursiuni științifice cu scopul de a înălța nivelul învățământului dela institutul nostru.

Economie.

Munca cu chibzuială și rostul ei în lume.

Disertație populară de Simeon Stana.

II.

În numărul trecut am văzut că lucrul, munca cu chibzuială este mijlocul cel mai bun pentru a rămâne cineva sănătos, atât trupește cât și sufletește. Omul muncitor gustă viața dublu pentru că el cunoaște mai bine dulceața odihnei. El găsește în lume plăcere și alinare fără multă bătaie de cap. Cel leneș însă caută plăcerea, dar n-o găsește. Și aceasta e, pentru că în muncă aflăm mângăierea; muncind uităm toate năcazurile și supărările. — Dar omul muncitor este totdeauna cu dragoste, credință și frică față de Dumnezeu. După ce își isprăvește lucrul par'că învie, se simte așa de bine în sufletul său. Nu-și uită a mulțumi atotputernicului Dumnezeu, care l-a ajutat a-și isprăvi cu bine lucrul început. La năcazuri omul muncitor nu-și pierde nădejdea, ci cu gândul la Dumnezeu să mângăie, și cu curaj nou începe lucrul.

Cu totul altfel stă însă lucrul cu omul leneș. Legătura lui sufletească cu Dumnezeu, cu vreme se tocește cu totul.

În starea aceasta fără Dumnezeu, acest om apucă pe căi răicite, stricacioase și neiertate. Poporul turcesc dacă ar fi avut dragoste și atragere spre muncă, ar fi pe o treaptă de înaintare cu englezii și alte popoare.

Nemuncind însă, n'au înaintat nici în știință nici în nimic, așa că azi e poporul cel mai slab din Europa întreagă. Și cele mai multe crime se fac în țările aceste cu popoare rămase îndărăt. Cele mai multe furturi, omoruri hoții se fac tot la popoarele nemuncitoare.

Munca însă ca să aducă roade bune și îndestulitoare, trebuie făcută cu cea mai mare chibzuială.

Ne vom întrebă că în ce chip se săvârșește munca la noi românii? Răspunsul e cam dureros. Nu stăm prea bine, căci la noi munca prestată nu își aduce roadele dorite.

Să ne cugetăm la orice parte locuim de români, vom afla că în mare parte peste tot e sărăcie și lipsă de mare. Pe unii îi vedem luând drumul pribegiei, ducându-se în țări străine departe de familie și neam. Bun înțeles tot după o fericire mai mare, căci acasă nu o află. Alții ajung pe mâna jidanilor cari, îi despoaie de tot ce au. — Peste tot însă e știut că românul e muncitor și putem spune că muncește ca ori care neam din țara aceasta.

Văzând dară că poporul nostru e destul de muncitor, stăm cu mâinile încrucișate și ne întrebăm, că pentru ce s'au năpustit așa multe răutăți asupra unui popor așa de bun și cu frica lui Dumnezeu.

Cauza e de bună seamă neștiința. Da pentru că trebuie s'o spunem fără înconjur că noi prea puțin ne batem capul cu cartea. Până când alte popoare prețuind cartea, merg cu pași repezi spre luminare, dela care am putea lua exemplu și noi, până atunci, noi orbecăm în întunecime. Și orbecând n'ajungem departe. Dacă te vei duce în casa englezului acolo vei afla cărți și foi de tot felul și pline de cele mai sănătoase povești. Tot așa la francezi, negri și americani și alții. Din cărți și foi apoi aceste popoare știu tot ce se petrece în lume.

Știu ce lucrăm noi și ce lucră alte popoare. Și în fel acesta îmi aleg totdeauna calea mai bună, care aduce roade mai bune. Ne mirăm că vin oamenii din Germania, Anglia ba chiar din America și ne cumpără drumurile de fer, minele, izvoarele de petrol, cu un cuvânt cele mai bune și mai rentabile întreprinderi. Toate aceste se fac numai cu ajutorul cărții. Să luăm exemplul numai dela neam. Acesta a fost cu mult în urma englezului stăt în știință cât și în bogăție. El însă a prețuit mai mult cartea și a zis către englez: »Eu te bat cu cartea«. Și ca prin minune dela

masa de scris cu cartea în mână, învățând și studiind, astăzi neamul stă să întrecă toate popoarele din lume. Cu drept cuvânt se și zice că »neamul prinde lepurile cu carul cu boi«. — E adevărat, că popoarele acestea au școli bune așa zise speciale, unde se învață tot felul de lucruri folositoare pentru viață.

În Anglia nu vei afla nici un fel de școală unde să nu se pună cea mai mare cumpănă pe învățământul economiei, industriei și negoțului. Astfel când copilul englez devine bărbat, are în sine simțul înrădăcinat pentru aceste lucruri. Pentru aș ridică și păzi negoțul și industria, englezul a dat piept cu toate furtunile. A trecut marea, a pus mâna pe țară și pământul altor popoare, bine înțeles tot de dragul negoțului. Și în felul acesta Anglia s'a ridicat în toate privințele ca nici o altă țară. Vapoarele ei cele multe și puternice străbat toate mările. Și fiind cea mai puternică țară pe mare și având în mână puterea negoțului pe apele mărilor, cu mare fală poartă frumosul nume de »Doamna mărilor«.

Sfaturi agricole.

Prunii rabdă la umezeală mai ușor ca ori care altă specie de pomi, înaintând bine chiar și în fânate destul de umedoase. Sădiți lângă apă, ei propășesc voinicește, nu însă unde apa e stagnantă și cu atât mai puțin în tărâmurile mocirloase. Pământul însuși să fie cam lutos și multi-puțin închegat. Solurile de rând înfruntă asprimea vânturilor și se împacă cu aproape ori ce pământ bogat în umezeală.

Cireșii fug de umezeală și dau înțietate tărâmului uscăcios. Iată pentru ce le mai plac coastele decât șesul, chiar și coastele și răzoarele prăpăstoase și cuprinzând pământ nășipos sau și petriș, firește nu prea mult. Decât gunoiu proaspăt, care strică cireșilor, mai bine compost dobit sau cenușe.

Vișinii sunt una cu cireșii, în ce privește tărâmul și poziția.

Persecii pretind pământ ușor, fraged adânc și roditor. Nimic mai stricăcios persecier ca pământul umed și rece, de asemenea gunoiul de grajd și îndeosebi gunoiul proaspăt, care i-ar părjoli în scurt timp.

Între pretenziunile neapărate se mai numără clima aveau caldă (regiunea vinului) și poziția adăpostită.

În deosebire de soiurile târzii îndatinate, așa numitele soluri americane, aproape toate timpurii și nobile, trebuie puse în condiții favorabile. Jignitoare le este mai ales asprimea iernii noastre. Incolo rodesc cu îmbelșugare, unele puține soluri cu începere din Malu sau Iunie.

Caișii (caisii, cașinii) iubesc pământul cald, pufăios și ferit de vânturi. Arșița mare și gunoiul de grajd nu le priște și cu atât mai puțin crivățul geros.

Migdalii (mandulii) sunt pomișori gingași, cari la noi ușor se potînesc și rămân pitici, nefiind clima destul de caldă. Pământul să fie ușor, nici decum trândos, umed și rece.

Nucii se îndestulesc și cu un pământ mai sărac și chiar petros ori stâncos. Priincioase le sunt cu deosebire coastele mănoase și calde dinspre miază-zi și poziția adăpostită, fie clima și domoală sau rece chiar.

Castanii nobili aparțin regiunii viilor. Sursă adecă expuși gerului și trebuie cultivați între dealuri sau aiurea la adăpost, în pământ foarte ușor și bine desfundat. Cu totul nepriincios este pământul rece și cleios.

Alunii sunt tufi, cari la noi cresc în stare sălbatică, alcătuiind adese crânguri întregi. Solurile cu fructe mari și nobile preferă pământul gras, adânc și nu tocmai uscat nici pătînd de umezeală stagnantă. Umbra îi supără mai puțin decât arșița îndelungată.

Când cu alegerea diverselor specii și soluri, în vedere vom avea condițiile naturale atinse mai sus cum și împrejurările locale și cultivând în

pământul umed, pe șes și lângă ape, cu deosebire pruni, sau pe coaste și răzoare uscăcioase cireși și vișini, persecii și nucii. Pământul gras, ușor și scutit de vânturi trebuie rezervat pentru caiși, persecii, castanii și peri foarte nobili cu fructe mari. Merii și perii se vor cultiva la șes, pe coaste puțin înclinate, și cam desnice, în pământ cam jilav și mănos, din firea sa sau în urma îngrășării, în adâncime, cu gunoiu foarte putred de grajd, cenușe sau compost dobit.

D. Comșa.

Ultimele rapoarte sosite la ministerul de domenii arată că starea semănturilor în România se prezintă în condițiuni foarte bune.

Zilele acestea a sosit la București dl Samy Nusaublat, o bine cunoscută personalitate în lumea înaltelor finance ale Parisului și în România. Este de aproape interesat în mai multe stabilimente industriale, actualmente în plin progres.

Dl Nusaublat, membru și reprezentant al unui important sindicat al capitaliștilor francezi, are intenția de a trata importante afaceri în industria grăului, întrunind într-o asociațiune mare cele mai de seamă grânării din țară.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 30 Ian. 1908.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 sig.)	24.20—24.22
Secară pe Apr.	20.28—20.30
Ovăș pe Apr.	15.88—14.60
Cucuruz pe Mai 1908	13.66—13.68

INCHEEREA la 4 ORĂ :

Grâu pe Apr.	23.94—23.96
Secară pe Apr.	20.18—20.20
Ovăș pe Apr.	15.82—15.84
Cucuruz pe Malu 1908	13.60—13.62

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul :

Orâu	
pe Tisa — — —	23 K. 20—25 K. 90 fl.
Din comitatul Albei — — —	23 » 50—24 » 30 »
De Pest — — —	22 » 90—24 » 60 »
Bănărenesc — — —	23 » 60—24 » 50 »
De Bacica — — —	23 » 50—24 » 30 »
Săcară — — —	20 » 60—20 » 70 »
Orzul de nutreț, cvallitatea I.	15 » 40—15 » 60 »
» de cvallitatea II — — —	15 » 20—15 » 40 »
Ovăș » » I — — —	16 » 30—16 » 50 »
» » » II — — —	15 » 90—16 » 20 »
Cucuruz vechiu — — —	— » — » — »
» nou — — —	13 » 60—13 » 80 »

Poșta Redacției.

Prof. D. C. în Sibiu. Nu o știm nici noi.
I. B. în Eveld, Cleveland O. Articolul se va publica în nrul viitor.

Aron Russu, Borton (America). Mulțumim pentru deslușiri. Le publicăm bucuroși. Și poezia.

»Cine-l cunoaște«, Halmagiu. Pot să fie adevărate. Dar cum să publicăm noi 5 pagini despre popa Sirca? Ce importanță ar putea el să aibă pentru marea publică românească? rugăm alte lucruri mai de interes public.

Poșta Administrației.

Ioan Zolog, Korod-Szent-Márton. Am primit 2 coroane ca abonament până la 1 Iulie 1908.

Aurel Nemoian, Agadici. Am primit 8 cor. ca abonament pe 1906—1907.

Dimitrie Iogea, Cuvin. Am primit 7 cor. ca abonament pe 1908 sem. I.

I. Gropșian, Kohldorf. N'aveți nici o restanță. Numai din greșeală ați putut fi provocat.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor proprietar George Nichin.

Farmacia la „Regina Elisabeta“

laborator medical și cosmetic

Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental sau gur, fabricate în laboratorul cosmetic și cunoscute sub numele „Elisabeta“.

Cremă de față „Elisabeta“ — de zi și de seară — redă feței fragezimea tinereții, împiedecă formarea orăcelor, face să dispară imediat pistriunile, petele de floc și tot felul de necurătenii ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de crim „Elisabeta“, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumșeții, efect sigur. Prețul 1 cor. 20 fl.

Spirit de păr „Elisabeta“ după o folosire de câteva zile împiedecă formarea mătrefei, întărește rădăcinile bolnave ale părului. Prețul 1 cor. 60 fl.

„Buzodol“ contra suferinței picioarelor și a mânilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile cele mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul deposit la fabricantul. Comandele din provincie se îndeplinesc punctual. La o comandă de 10 cor. au dreptate împachetarea și porto.

Lemle József, farmacist

Se caută

un mașinist la mașină de călcat condusă cu benzin.

Cel-ce voiește aplicare, să se adreseze fruntașului econom Alexa Dobândă, Székesut (Temes-m).

Anunț.

La o distanță de 12 kilometri dela Lugoj se află de vinzare o moșie de 310 jughere katastrale din care jumătate adevă 150 jughere sunt acoperite cu pădure, iar ceialaltă jumătate se târsește la primăvară.

Moșia se cuprinde în pf. în două parcele, cari sunt încunjurate de 6 comune la distanță de circa 400 metri, deci e situată bine și la drumul de țară care o desparte în două părți.

Condițiunile de cumpărare sunt foarte avantajoase așa că cei cari doresc a avea un bun frumuseț acomodat atât pentru agricultură cât și pentru creșterea vitelor apoi ușor și ieftin, pot deveni proprietarii bunului ba chiar și aceia, cari l'al cumpăra pentru de a specula mai departe cu el încă fac o cumpărare foarte rentabilă, deci reflectanții serioși pot să se adreseze ori la administrațiunea ziarului nostru ori la dl Dr. Constantin Manea, avocat Lugoj, de unde pot primi informațiuni mai detaliate.

La administrația ziarului »Tribuna« se allă de vinzare :

1. »Calendarul Național« pe 1908.
2. Calend. »Poporului Român« pe 1908.
3. »Calendarul Diecesan« pe 1908.

Se caută

un candidat de notar cu praxă în notariatul cercual Măndruloc. Salar anual 800 Cor. Quartir, încălzit și luminat eventual și accidenții. A se adresa la subscrisul. Postul se poate ocupa dela 1 Febr. 1908.

Valeriu Milovan,
notar, Mondorlak, up Glogovác.

Un articol căutat
pentru

NEGUSTORI

în părțile locuite de români și sârbi este

BIRCA RASUCITA

pentru ciucuri la oprege și pentru țesut de braçiri, catrințe și măsaie. Birca aceasta răsucită are glănț (luciu) de mătăsă și ieste tare căutată în multe locuri.

Cereți muste gratuit în 30 colori dela magazina de bircă a lui

Alexandru Kocsis, farbar în Németsbogsán.

Cântarea înaltă sufletul!

GEORGE DIMA: Cele mai frumoase compozițiuni de caracter bisericesc și lumesc pentru cântare și pian, coruri mixte și de bărbați etc. ale acestui măestru al muzicii au apărut la

H. ZEIDNER în Brașov. Catalog gratuit!

În aceeași librărie este un sortiment bogat în cărți literare românești, de utensilii pentru scris și desen, deposit de hârtie, și despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.

Iun. Hepp Gyula

— LIPPA. —

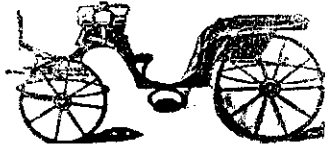
Recomandă asortimentul lui de **diferite pieluri**, anume opinci recunoscute de locuitorii români din ținuturi veche.

— FIRMA FONDATĂ LA ANUL 1860. —

Szeszák S. és Fia

fabrică de trăsuri aranjate cu electricitate
Kolozsvar, Malom-u. 12.

Mare magazin de trăsuri, care îndestulește — ori-ce pretenții; atelier de reparare. —

Fabrică de calese asortată cu toate mașinele moderne tehnice.

În Cluj și jur e unica fabrică, în care se pregătește fiecare parte a trăsului: fabricăm roate, facem lucruri de fierar, pielar și de lustruit sub conducerea mea personală, cu prețurile cele mai moderate. — Tinta noastră principală e: lucrare bună și solidă, dar ieftină. — Serviciu prompt. — **Răspundem imediat comandelor din provincie.** — Recomandăm diversele părți de trăsuri, cari se vând; așa numitele „mântuitoare de noroiu” cu șezutul închis bine
Fondat în 1870. — Prețurent gratis.

Velyko Vevity

fabricant de opinci, ghet, păpuci
și fabricant de pei

RUMA (Slavonia).

Vind și cumpăr:

PEI de marhe ne lucrate (verde)
PEI de caii
PEI de viței
PEI de oaie
PEI de miei
PEI de vulpe
PEI de lievastin
PEI de dior
PEI de iepuri
PEI de porci

Miere strecurată.

Ciară și ciară ne topită.

Lână de tot felii.

Coadă de cai și păr de marhe.

Fer bătrân și arame.

Celce dorește a avea RACHIE

ieftină,
FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul
Radovan Popovits, în Ujvidek,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

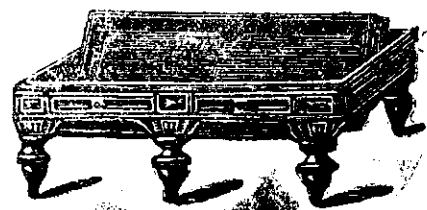
Ioan Philipovits
fabricant

de ornamente, steaguri bisericești
steaguri pentru reuniuni și baldahin

VERSECZ.

DÓSA FARKAS

fabricant de biliard în Cluj,
Kolozsvar, Mátyás király-tér nr. 3.

Deposit de biliardgata.

Pregătesc mese de biliard și le reparez atât

în oraș cât și în provincie, imediat. Țin în deposit bastoane de biliard (daco) chiulele de biliard de bansolin și फिल्डेș, (os de elefant), apoi: cretă, piele de biliard, lipici și ori-ce alte lucruri trebuincioase.

Primesc tot felul de lucrări de instalare pentru cafenele, cofetării și locuințe.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chemicește curat și natural, în lichid din izvoarele de acid carbonic din baia celebră Buziás, pentru prepararea apigazoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beaurile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul” e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Binroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii bincare Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZENSAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐM).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Bancă de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de biurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

Haltenberger Béla,
 vâpsitorie de haine, curățitorie chimică și
 fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ **KASSA.** ◆◆◆

Se curăță sau se vâpsește cât se poate
 de frumos, haine de iarnă, blănării, haine
 de dame, bluse, toalete de bal.

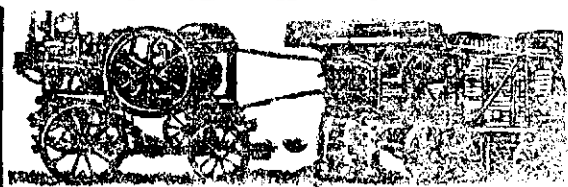
Jachete de piele descolorate, se vâp-
 sesc într'o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și
 se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se vâpsește ime-
 diat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât
 se poate de repede și punctual **pe postă**
și în provincie.

Odăjdii bisericesti, brodăriile se cu-
 răță frumos și multă îngrijire.

MISPÁL și WAGNER

Budapesta, VII., str. Kenyérmező nr. 5.

Cea mai de încredere și cea mai bună
firmă pentru reprezentanța principală a mo-
toarelor »Victoria«, motoare de benzin și
ulei brut, aparate de imblătit, motoare de
benzin, de ulei brut și de gaz.

Montarea morilor ne angajăm s'o facem
 cu prețuri favorabile. Diferite mașini agri-
 cole, fabricația cea mai bună și mai solidă.

CATALOG de prețuri și cheltuieli gratuit și porto franco.
 Va rog să fiți cu băgare de samă la adresă și
 s'o păstrați.

Filială în T.-Recaș.

Filială în Buziaș.

Expositură în Toracul-mic.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii
 societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.500.000.
 Capital de fond Cor. 600.000. Fond de rezervă Cor. 200 000.

Primește depuneri spre fructificare și dă
 deponenților 4½ 0/0, după depuneri peste
 20000 cor. cu abdicere de 90 zile 5 0/0 in-
 terese netto. Darea de venit după capita-
 lele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plă-
 tesc fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face
 pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6 0/0—8 0/0 interese.

Tot asemenea, acordă credite ipotecare
 precum și amortizaționale în modul cel
 mai culant.

Direcțiunea institutului.

A. BITTERMANN

Hermanstadt Heltauergasse 9 Nagyszeben.

Recomandă celor interesați instrumente pentru prepararea cârjilor și
 a membrilor artificiale după orice amputare

corsete ortopedice pentru cei cu corpul strîmb
 tot felul de bandage perfecte și aparate pentru
 îngrijirea bolnavilor.

Bandage pentru vătămătură, corsete pen-
 tru a ținea eszpu drept, bandage pentru
 femei. Pentru potrivirea formei se garantează.

Bandagele de Monopol ale lui Dr. Ostertag.

Locul de campărare pentru tot Ardealul.

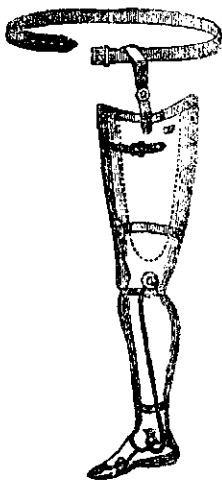
Cele mai bune bandage.

Prospect gratis.

Pentru cumpărătorii de en gros legături de
 vătămătură ieftine.

Depozit de Articole de igienă americane.

— Trimiterea discretă. —

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare

MAȘINI DE VORBIT
GRAMOFOANE

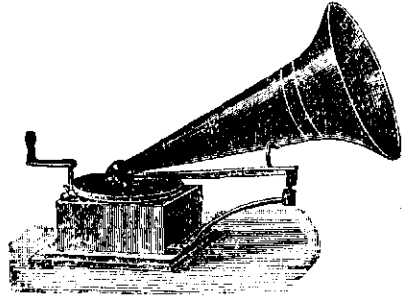
de la 7 coroane în sus.

Cea mai ieftină sursă de a se
 procura în Ungaria și România.
 Înregistrații de cânt și muzică,
 cele mai celebre cântări ale Ro-
 mâniei, muzica militară și lăutari.
 Soluri de concert, monologuri,
 cupluri ș. a.

Tóth József,
 Szeged, str. Könyök nr. 3
 Mare prăvălie de gramofone.

— Catalog de prețuri gratuit. —

✿ Cel mai potrivit Dar de Crăciun. ✿

Correspondență în orice limbă.

Nouă plăci românești!

Asigurări contra focului: case,
 bucate, mobile, vestminte, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-
 SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele:
 Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș
 și Torontal, — și le eștețuește pe lângă cele mai
 favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente,
 zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori,
 pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din
 urmă de la 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua
 morții întâmplate;

2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile
 mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine
 recovisite ș. a. prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz
 ovăs, viță (vines), plante înmormântate: cânepă, in, nimeț
 nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la
 agenturile noastre locale și cercnate mai în fie-
 care comună și direct prin

Agentura
 principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 890.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul
 grâu, secară, ovăzul și toată economia!

Aerenthal și Thoroczkay.

(R.) Baronul Alexa Aerenthal este unul dintre cei mai iscusit diplomat al monarhiei austro-ungare. Numai așa se explică faptul, că relativ încă tânăr a ajuns ministru comun de externe. Cunoaște bine îndeosebi România și pe români; ca reprezentant al Austro-Ungariei a stat adică mai mulți ani în București.

Nu pe informațiuni culese dela alții, cu atât mai puțin în lipsă de informațiuni, ci bazat pe cunoștințele și experiențele proprii a vorbit alaltăieri despre regatul României. Și a vorbit cu multă simpatie, așa că referentului subcomisiei delegațiunii ungare, contelui Thoroczkay i-s'a părut că sunt nemeritate cuvintele de laudă ce adresă regelui fraților noștri.

Vom reveni mai la vale asupra părerilor contelui Thoroczkay.

Ținem să ficsăm întâiu cele spuse de ministrul de externe Aerenthal.

Constatăm, întâiu de toate, că în vorbirea sa nicăiri nu a pus România într'un rând cu statele balcanice. Ceeace dovedește, că politica înțeleaptă și prudentă ce face România și autoritatea mare de care cu drept cuvânt se bucură în lumea mare M. Sa Regele Carol I au contribuit simțitor ca din an în an România să se ridice în considerația monarhilor și statelor din Europa. Au mai fost ei miniștri comuni de externe, ca de pildă *Kálnoky* și *Goluchowky* (acest din urmă stătuse și el ani de zile în București ca ministru plenipotențiar), cari cunoșteau România și aveau simpatie pentru români. În expozeurile lor, deși se cuprindeau adesea cuvinte măgulitoare despre România, frații noștri erau însă prezentați în șirul popoarelor — balcanice. Baronul Aerenthal este întâiul care *consacră României un pasagiu deosebit*, căutând par'că *dinadins* să o prezinte independent, separat de statele balcanice pe cari le dăscălește. Nicăiri România nu e pusă într'un șir cu Turcia, Grecia, Bulgaria și Sârbia, ci oricine citește expozeul, rămâne cu impresia că România aparține grupului statelor centrale ale Europei. Chiar o scoate în evidență că în politica sa externă România se alipește puterilor conservatoare centrale.

Iar asta nu este o părere alui Aerenthal numai, ci, desigur, el exprimă o părere care este și a M. Sale Monarhului nostru, o părere dominantă și la Berlin, și la Paris, și la Roma, pretutindeni unde se face politica mare și se hotărăște soarta popoarelor.

Ungurii o știu și ei asta. Și nu le vine la socoteală. Bărbații lor de stat și scriitorii lor de seamă prezintă cu predilecție *statul ungar* ca având misiunea să mijlocească între Europa, apusul cult și între orient, Balcani, cultura modernă și toate cuceririle sale. Misiunea istorică a statului ungar se micșorează deci oarecum, când România se ridică în fața străinătății și câștigă în considerația marilor diplomați.

Iată de ce contele *Thoroczkay* a fost aprobat de întreaga delegațiune ungară, când în calitatea sa de om oficios, așa zicând, căci e referentului comisiei ungare, a făcut *proces de intenții* României, regelui Carol și întreg neamului românesc, acuzând că se face *politică iredentistă*...

Adevărul este adecă cel arătat de *Aerenthal*: bărbații de stat ai României consideră de chemare principală a lor *întărirea țării*

prin reforme interne, politică de aventuri nu face nimeni în România. Și dacă organul maghiar guvernamental »*Budapesti Hirlap*« (dela 28 c.) amintește de acuzarea contelui *Andrássy* (că regele Carol avea pe atunci în biuroul său de scris o hartă pe care Ardealul și Bănatul este însemnat ca făcând parte din România) și afirmă că *mișcarea iredentistă* a crescut, asta dovedește un singur lucru: între unguri știința diplomatică este necunoscută și peste tot, în politica externă bărbații lor politici sunt niște — analfabeți... Orică *dinadins* vin cu acuzări pe cari nu le pot dovedi, dar pe cari le susțin cu îndărătnicie, pentruca astfel să caute pretexte spre a înăbuși sentimentul nostru național și a scuză măsurile dracônice luate împotriva luptătorilor noștri naționali.

Ce a zis contele *Thoroczkay* și ce a aplaudat delegația ungară?

Iată ce:

»România n'a servit prin nimica să fie laudată și desmerdată, cum a făcut-o dl ministru de externe. E lucru îndeobște cunoscut, că *regele României, atât în București cât și la Sinaia primește în audiență români faimoși ca agitatori în Ungaria și se sfătuește mult cu ei.*

»*Miniștrii români vin și ei des prin Ungaria și aici din întâmplare se întâlnesc tot cu oameni cari stau în fruntea agitațiunilor naționaliste și ale căror sentimente iredentiste sunt bine cunoscute.*

»Este, deasemeni, foarte ofenzător, că în școlile din România se folosesc cărți și hărți (mape) în cari o parte din Ungaria este arătată ca teritor român, ca provincie română, care numai provizor aparține Ungariei.

»Iredentismul italian nici pe departe nu se poate compara cu cel român, pentrucă deși în Italia în o parte a poporului e mare sentimentul iredentist și se folosește orice prilej de a demonstra contra Austriei, guvernul italian însă nici-odată nu s'a identificat cu aceste mișcări, ba încă întotdeauna a protestat în chipul cel mai leal. *Conducătorii politicei române au o atitudine tocmai contrară, atitudine care nu se mai poate tolera și tocmai de aceea delegațiunile trebuie să atragă atenția ministrului de externe.*

După cum vedem, cele spuse de contele *Thoroczkay* sunt nu numai acuzări nefondate, ci și o mare necuviință! Cum adecă: niște secături a căror pricepere politică se mărginește la cât au putut prinde din zările maghiare, niște aristocrați *improvizați* bărbați politică să judece și să hotărăscă pe cine să primească în audiență M. Sa Regele Carol I al României?

Și se poate oare tolera, ca însuși referentul delegațiunii ungare să vorbească despre miniștri români și despre relațiunile monarhiei noastre cu România în tonul cum au scris astă toamnă zările șoviniste, cari cereau să se declare războiul României, pentrucă prim-sfetnicul regelui Carol I a trecut Carpații »deghizat«, iar ministrul de interne, dl *Ioan I. Brătianu* a făcut o plimbare prin Ardeal?

Era fatal, ca sub regimul coaliției să se ajungă la decadența asta până și în sânul delegațiunilor. Din demagogi de stradă nu se pot improviza — diplomați ori bărbați politici serioși, nici chiar fiind de naștere conți aceștia politicieni...

Era firesc s'ajungă în acest hal o delegație prezidiată de cunoscutul demagog *Barabás*, și compusă din deputați cari în fața celor ce se desbat în delegațiuni stau ca vițelul la poarta nouă!

Nu mai puțin e mare nerușinare afirmarea, că sunt »iredentiști« cei pe cari îi primește în audiență M. Sa Regele Carol I și fruntașii noștri cu cari se întâlnesc miniștri României. Se știe doar, că dacă M. Sa Regele Carol I acordă înalta favoare să primească pe cineva dela noi în audiență, cel asupra căruia se revarsă bunăvoința regală nu poate fi decât un român de frunte. Tot așa: miniștrii României stau de vorbă numai cu fruntașii dela noi și este o perversitate fără seamă faptul că în sânul delegațiunii contele *Thoroczkay* denunță drept niște »iredentiști« pe cei mai leali supuși ai M. Sale monarhului *Francisc Iosif I.*

Invinuirea la adresa școlilor din România este o armă tocită, o stupiditate.

E vorba de o hartă *etnografică*, în care se arată provinciile locuite de români. Numai în fața unui public deprins a nu cercetă, nici a judecă, se poate face atâta caz cum se face, la toate prilejurile, din harta lui *Tr. Laurian.*

Știm însă care e ținta acestei campanii. Vor să înalte Carpații, ca să nu ne mai putem vedea frate cu frate. Să slăbească astfel în noi sentimentul și conștiința de rasă. Să oprească întărirea solidarității noastre etnice.

Nici la Viena însă, nici în lumea largă n'au să afle crezământ denunțările contelui *Thoroczkay*. Cu atât mai puțin au să facă efect la București. Iar încât ne privește, respingem cu toată indignarea imbecila acuză. Noi am dat dovadă pe multe câmpii de luptă despre dinasticismul nostru. Nu mai departe apoi, decât pe vremea când coaliția refuză dare și recruți, să facă astfel greutatea tronului, noi am mers de bună voie sub steagul împăratului și am plătit darea.

Iar la București privim nu numai ca la centrul culturii române, ci știm că acolo e reședința celui mai bun prieten al monarhului nostru. Și, peste tot, combatem politica nefastă a kossuthiștilor tocmai pentrucă știm din trecut: ea a zguduit tronul și pacea dintre popoare.

Vom combate-o și în noua ei apostasă. Vedem anume, că și ajungând la putere, în sânul delegațiunii, kossuthiștii se dovedesc același element turbulent, aceiași politicieni sălbatici. După cum au, comis vandalisme în sala parlamentului, pentruca astfel să forțeze politica lor egoistă națională, tot astfel în sânul delegațiunii au atitudine care numai interesul monarhiei nu-l servește.

Menținerea la putere a unor astfel de partide, și pentru monarhie, și pentru popoare și pentru țară, este o adevărată calamitate.

De altminteri în a doua ședință a delegațiunilor, ieri, ministrul comun de externe a răspuns lui *Thoroczkay*; subțire, în limba diplomaților, pe care nu prea credem s-o înțeleagă însă nobilul contele. În altă parte a ziarului nostru dăm acest răspuns. El însemnează pe scurt că »diplomații« (?) kossuthiști vin cu acuze nefondate și iau drept dovezi — palavrele!

Cedează și — kuruczii! Cetim următoarele în »Aradi Közlöny«:

»Guvernul »național« a pus vârf succesorilor sale de până acum. Ceeace croații n'au putut să ajungă nici în era liberală poreclită a labanților, când trăgeau la carul tuturor guvernelor, nici în era drabantilor, acum, când sunt cea mai tare opoziție, li s'a dat pe tavă. Știrea e compusă numai din două ștre și ne anunță că în Croația emblema statului ungar a încetat să existe. Se scrie adecă din Zagreb: Azi s'au pus pe toate clădirile publice noua emblema, pe care nu mai e decât inscripție croată.

Din parte ne nu socotim că trebuie să facem nici un comentariu!

Impotriva românilor.

Ziarele maghiare aduc știrea, că în ministerul de interne își bat oamenii capul cum să facă reforma electorală fără ca printr'insa românii din Ardeal să profite și ei! S'a emis părerea ca să se caute mijlocul pentru a restrânge pentru români dreptul ce s'ar acorda pentru toată țara. Altfel se vor spori deputații români și aceea este o primejdie mare pentru — Ungaria.

Au urmat, în privința asta, scriu ziarele maghiare, conferențe între mai mulți fruntași unguri. Unul dintre ei, kossuthist, i-a atras atenția ministrului, spunându-i că în Ardeal și acum există, pe ici colo, votarea indirectă și a pus întrebarea: oare n'ar fi bine să se mențină această dispozițiune și sub regimul sufragiului universal? Românii să voteze indirect: prin un delegat la o sută votanți!

Szell Kálmán însă i-a replicat:

— Asta e cu neputință. Sufragiu universal cu restricțiuni de felul acesta ar fi ceva ridicol. Trebuie căutat însă mijlocul de a i-se da și Ardealului sufragiu universal, fără primejduirea intereselor naționale.

Iată cum s'ar face asta: La arondarea cercurilor electorale număratoase cercuri electorale mărginașe s'ar contopi în cercurile vecine ungare. Astfel în viitor Ardealul va avea mai puțini deputați, iar și dintre aceștia cei mai mulți ar fi — unguri.

Mai trebuie oare comentariu?

Din România.

Răspunsul M. S. Regelui. În ședința dela 14/27 Ianuarie a Senatului dl președinte dă cetire răspunsului M. S. Regelui către comisiunea senatului care a prezentat răspunsul la mesaj.

Domnule președinte,
Domnilor senatori,

Din adâncul sufletului, vă mulțumesc pentru călduroasele urări ce mi le aduceți în numele senatului, ca o scumpă mărturisire a sentimentelor sale. De asemenea vă arăt viia mea bucurie pentru spiritul de concordie ce v'a însuflețit întru rezolvarea celei mai însemnate părți a reformelor agrare și pentru succesul și luminatul sprijin ce-l dați guvernului meu.

Bunul cel mai prețios pentru un stat este încrederea și înțelegerea între toate clasele: el nu poate izvorî decât din o dreptate nepărtinitoare pentru toți și din deopotrivă ocrotire a tuturor intereselor. Binecuvântată va fi această legislație, dacă va putea îndeplini greaua misiune ce-i este încredințată, fără a jigni nici un drept și fără a turbura buna cumpănă a puterilor noastre de producțiune, neavând altceva în vedere decât binele obșteșc. Aceasta este dorința fără îndoială spre a se asigura ordinea și liniștea, fără de care nu poate fi propășire.

Nu mă îndoiesc că veți desăvârși opera începută cu acelaș spirit patriotic ce v'a însuflețit până acum și că scumpa noastră Românie va ieși din această încercare, nu slăbită și micșorată, ci întărită și mărită prin prestigiul ce l va dobândi din această mare izbândă morală.

Vă mulțumesc călduros pentru bunele urări ce aduceți reginei și familiei mele. (Aplauze).

Ateneul român. P. Stavrescu începe prin a arăta că Africa a fost mai totdeauna sub stăpânirea străinilor, dintre cari numai romanii au lăsat urme trainice pe unde au trecut.

Acum 25 de ani, guvernul francez a început desgroparea ruinelor orașului Timgad, clădit de romani în apropiere de Lamezis.

Orașul acesta eră o adevărată minune:

Clădit pe deal, ca mai toate orașele romane, avea o pozițiune încântătoare și o atmosferă din cele mai sănătoase; stradele sale erau drepte, modul cum se distribuia apa într'ânsul, eră la înălțimea celor mai igienice sisteme de azi; toate ulițele erau canalizate și acoperite cu lespezi de piatră.

Printre ruine se disting urmele unui templu de 6000 metri pătrați. Un arc de triumf uriaș — cel mai mare dintre câte sunt cunoscute; o piață publică, în care s'au găsit, săpate în piatră de un glumeț, următoarele:

»A vână, a se îmbătă, a se jucă și a râde, iată ce înseamnă a trăi«, un teatru în care încăpeau 3000 de persoane, șase mari băi publice. S'a comparat de către unii acest oraș cu Pompei.

Timpadul, dacă n'avea eleganța și cochetăria acestui oraș, avea însă în schimb vigoarea și trălnicia unei adevărate cetăți de frontieră.

Săpăturile urmează și se fac cu încetul, de teamă să nu se distrugă prețioasele urme ale orașului roman.

Dl conferențiar a arătat la sfârșit, prin proiecțiuni, cele mai de seamă vederi din Timgad.

Răspunsul lui Aerenthal.

A doua ședință a delegațiunei. — Aerenthal răspunde palavrelor kossuthiste.

Ieri s'a ținut în Viena a doua ședință a delegațiunilor. Subcomisia ungară a fost prezidată de contele Zichy Tivadar.

Cel dintâi a vorbit Nagy Ferencz, care nu prea e mulțumit cu rezultatul politice în Balcani. Se cheltuiește mult, dar nu prea reușim să realizăm nimic.

Holló Lajos ar vrea ca în diplomație să iasă în evidență și — ungurii. Aprobă politica economică în Balcani, cere ca la consulate să fie pretutindeni atașați comerciali maghiari și să nu fie în Viena concentrate toate autoritățile politice externe.

Bakonyi Samu se plânge că Khewenhüller, ambasadorul nostru la Paris, într'o lucrare ce a publicat, vorbește pretutindeni de monarhie zicând — Austria, și spunând că ungurii sunt la comi după concesiuni. Zice că diplomatul care scrie astfel, trebuie să se retragă în viața publică.

Szivák Imre exprimă dorința ca cei cari se dedică diplomației să fie puși în poziție de a învăța mai profund dreptul public maghiar.

Reeditează ceea ce a spus Thoroczkay despre politica iredentistă a României.

Tot așa, regretă că agitatorii sași sunt bine primiți în Germania.

Sághy Gyula propune mulțumiri ministrului comun de războiu pentru că a introdus corespondența maghiară. Cere ca la consulate să fie pusă și emblema maghiară, alături de cea austriacă.

Zichy Tivadar (conte) primește cu plăcere toate declarațiile ministrului, afară de cea privitoare la emblema.

Insistă a se pune și pajura ungurească. Dacă s'a arborat steagul maghiar alături de cel negru-galben sub Kálnoky, de ce nu s'ar pune și pajura ungurească alături de cea austriacă?

Exprimă de altfel încredere sinceră ministrului (sgomotoase aprobări).

Dupăce mai vorbesc contele Eszterházy Pál și contele Thoroczkay Miklós, ia cuvântul baronul Aerenthal, care dupăce răspunde în chestii administrative, zice:

»In ce privește relațiunile noastre față de România, pot să declar că după a mea părere, guvernul român în toate chestiile se conduce de intenția hotărâtă, ca prin toate mijloacele posibile să cultive relațiunile amicale cu monarhia vecină. Voiu urmări de altfel cu atenție aparițiunile ce au fost amintite și dacă mă voiu convinge de fapte care să dovedească împrejurările notate, fără esitare voiu aduce vorba la București (aprobări).

»A mai fost vorba și de aceea, că în școlile românești s'ar folosi cărți, cari nu corespund situațiunii de drept public. Am auzit de asta, dar mai ales am cetit în ziare maghiare. Mi-am datsilinta să ajung în posesiunea unor astfel de cărți și hărți, să mă conving dacă e adevărată știrea. Până acum însă nu mi-s'a înfățișat astfel de carte«.

Nici nu i-se va putea înfățișa, de cumva nu vor tipări ungurii o astfel de geografie, care există numai în creerul înfierbântat al patrioților de gală!

Acțiunea de scăpare a școalelor.

Bravii moți.

Comitetul parohial din Abrud-sat, tractul Abrudului, în ședința sa din 13/26 l. c. cu unanimitate și mare însuflețire a hotărât susținerea școlii și pe viitor din mijloacele proprii. Onoare lui! La propunerea și stăruința parohului local s'a hotărât, ca salariul învățătoresc să fie întregit în înțelesul legii numai cu 1 Septembrie 1908 și nu cu 1 Ianuarie, după cum era dorința domnului protopop și a mai multor dintre membri comitetului.

Că ce motive va fi avut dl paroh de a stăruia atât pe lângă propunerea sa, nu înțelege nime. În trecut biserica a susținut doi învățători din mijloacele proprii — fără dare de cult — iar cu începutul anului școl. curent s'a redus postul al doilea, deci mijloace sunt!

Nu cumva dl paroh nu se poate împăca cu ideea, de a vedea încă de acum scăpat pe învățător de grijile torturătoare pentru existență?

Vom vedea ce hotărâre va lua sinodul.

Din străinătate.

Un moldovean ales în dumă. Moldoveanul ortodox, Mihail Soltuz, din fracțiunea centrului, a fost ales deputat din partea Basarabiei în locul lui Smitof, decedat.

Războiul japoно chinez. În cercurile bine informate din Rusia se discută serios eventualitatea unui războiu între China și Japonia. Acest războiu, dupăcum se știe, va izbucni cât mai curând. Se pare că în vederea acestui mare eveniment s'au reîntors atâți japonezi acasă. Unele cercuri însă desmint acest șvon.

Deoarece sunt foarte alarmante știrile despre apropiata izbucnire a unui războiu între China și Japonia, guvernul rusesc a chemat sub arme pe ofițerii în rezervă din provinciile transbaicale și Irkut. Două corpuri de armată din sudul Rusiei vor pleca încurând la granița din spre China.

Serbări pentru Ion Gură de aur. Duminică au început în Constantinople cu mare pompă serbările pentru Ion Gură de aur, cari vor dura trei zile. În catedrala sf. Spirit a avut ier loc un serviciu divin în rit slav, oficiat de episcopul Mirow și s'a ținut un discurs în limba italiană.

Duminică, serviciul divin a fost după ritul grecesc, oficiat de episcopul Sawala din Beirut și s'a ținut un discurs în limba greacă.

Luni s'a oficiat după ritul latin de episcopul Taccidin Nicea, delegat al Papei. Vor asista la serviciul de mâne D. Constanis, ambasador francez și mai mulți alți diplomați.

*

Criza ministerială în Bulgaria. Incercările făcute de cinci zile pentru a forma un cabinet de coaliție între partidele progresiste sub șefia lui Daneff, și partidele democratice sub șefia lui Mallinoff n'a reușit din cauza divergențelor de opinie; pe când dl Daneff este pentru ajutorul acțiunii reformatrice, în cercurile democratice se găsește un mare curent pentru politica agresivă, așa încât formarea unui guvern omogen democratic este neverosimilă.

Se crede că în caz de imposibilitate de formarea unui guvern de coaliție, între aceste două partide, se va forma un minister de afaceri.

Mai nou se scrie: Principele Ferdinand a însărcinat cu formarea noului cabinet pe *Narino*, președintele partidului democrat.

*

Demonstrațiile din Germania. Ieri în ajunul aniversării nașterii împăratului, social democrații din orașele de vest ale Germaniei au organizat demonstrații pentru votul universal.

La Sollingen, lucrătorii au parcurs străzile strigând: »Jos Bülow! Trăiască votul universal!« și au voit să pătrundă în sala primăriei unde se serbă aniversarea. Poliția și jandarmii au intervenit risipind pe muncitori.

În toate orașele din Alsacia au avut de-așemenea loc demonstrații socialiste cari s'au petrecut în liniște.

Numai la Mulhausen a avut loc o ciocnire între poliție și lucrători.

Biserica din Nicula vândută unei firme ovreiești.

Jidovul din Gherla cu numele Kon Elek în anul 1906 și-a câștigat dreptul de o firmă așa numită »Societatea Sfântului Iosif« care firmă s'a ocupat cu vânzarea de icoane, cu inscripții românești.

Susnumitul a plătit părintelui din Nicula să-i subscrie coatele de recomandare, cu care să-și poată vinde icoanele cu preți fabulos în numele bisericii din Nicula. Părintele i-a scris subscrisoarea proprie și sigilul bisericii 105 exemplare, cu care s'a recomandat firma și s'au legitimat agenții. Susnumitul părinte toate acestea le-a făcut fără știrea senatului bisericesc. După ce senatul bisericesc a prins de veste despre lucrul acesta și a făcut întrebări, auzind jidanul s'a pus lute și pe lângă senatorii bisericesci și au încheiat târg pe 1 an de zile ca să poată vinde icoane, și să-și scoată pe părintele din năcazul ce și l-au făcut, și jidanul a dat 200 cor. pe sama bisericii. Așa în grabă au înșelat și pe senatori și 2 înși au subscris și ei coala de recomandare. Cel mai mulți dintre oameni n'au fost îndestulți cu târgul făcut, ci au înștiințat lucrul la conzistor. Pentru lucrul sus amintit părintele a fost tras la răspundere din partea Ven. Ord. de Gherla care nici acum nu e isprăvit. (În vara trecută Ven. Ord. au interzis preoților de a mai recomanda pe agenții societății sus amintite.)

În câteva cuvinte volesc a arăta și venitul ce l'a avut târtanul în timp de 1 an și 2 luni. Firma i-a fost recomandată prin vre-o 40 agenți; a vândut aproape de prețul 80.000 cor. din care dobândă curată i-a rămas peste 40.000 cor. (zi patruzeci de mii), frumușică sumă strânsă de pe sudoarea poporului românesc. Fie-mi permis a-l pune câteva întrebări dlui Mărginean.

Părinte, în scrisoarea lui Kon ce ai subscris-o, e scris că în Nicula nu există biserică ci numai materialul e strâns pentru biserică, oare frumoasa biserică care e zidită din piatră și cărămidă în anii 1869—1872 ce e? nu e biserică pentru D-ta? Tot în scrisoarea lui Kon e scris că mai de multe ori ai cerut ajutorul poporului românesc. Dar niciodată n'au avut rezultat. Te rog documentează-mi. Tot acolo-l scris că pentru oamenii

ce or cumpără icoanele lui Kon, în toată luna vei servi 2 slujbe. Dar în care biserică? dacă în Nicula nu există biserică? poate vei servi în biserică jidovească din Gherla. În anul 1903 când cei 5 fruntași din comunită Gavril Cupșa, Dumitru Pop, Ioan Tămaș, Petru Pop și Nicolae Beudian umblau pe la bănci să leie bani pe averea lor să și zidească școala, atunci de ce n'ai fost printre ei ori barem în coadă? Părinte, de 38 ani în care biserică ai servit? În Nicula de ce nu se mărturisesc tineri până când se căsătoresc? Pentruce sunt făgăduiele pline de oameni și biserică aproape goală? Oare pentruce să joacă cărți în făgăduie și în zile de lucru? Părinte te rog să-mi răspunzi la asta, oare la un om care e văduv permis îi este a ține femeia care are bărbat? Aceste le am scris că așa trebuie cei buni să fie primiți și laudați iar cei răi hulți și lăpădați.

Din parte-mi rog pe on. preoți, învățători și toți cărturarii când vor avea ocaziune a se întâlni cu agenți care umblă cu lucruri bisericești, să le arete cel mai scurt drum pe care ar putea ieși din comună pentruce toți sunt niște șarlatani. Fiește care on. preot are în datorință a-și păzi poporul de înșelăciuni.

Încă ceva: târtanul Kon Elek și a strămutat numele în Vaida Alexă ca să nu fie cunoscut că e jidan, în afacerea înșelăciunilor ce volesse a le face în numele bisericii gr.-or., după ce îi voiu ști numele acelei biserici voi publică altă scrisoare.

Rog ca numele bisericii din Nicula să nu se confunde cu numele mănăstirii dela Nicula, Decamdată numai atâta.

Nicula la Mănăstire, 1/23 1908.

Vasile Cosma,
cantor la mănăstire.

NB. Rog ca această scrisoare să o publice toate ziarele românești.

O lecție binemeritată!

Semioficiosul »*L'Indépendance Roumaine*« sosit aici acum seara când punem sub presă ziarul nostru, aduce un judicios articol în care tratează cele petrecute în delegațiunea austro-ungară.

Confratele din București relevă cu plăcere tonul amical al baronului Aerenthal și zice că ori cine în România ar subscrie cele ce ministrul de externe austro-ungar a spus despre politica României.

»Așa fiind — urmează numitul confrate — nu putem decât să regretăm nota discordantă pe care dl Thorockkay a crezut de cuviință să o arunce în desbateri.«

Iar după ce rezumă cele zise de Thorockkay, confratele remarcă necuviința conțelului care vrea să censureze audiențele la regele României și zice:

»Știm din experiențe că *ungurii șoviniști s'au obișnuit să considere drept agitatori primejdioși pe toți românii de peste munți cari vin să ne vadă*«.

Iar după ce desminte afirmarea lui Thorockkay despre preținse întrevederi clandestine între miniștri români și fruntași de ai noștri, precum desfide să arate vre-o carte ori hartă de cele cu cari atâția neghiobi i-au prostit pe unguri, termină:

»Încă odată: nu putem decât să regretăm astfel de manifestațiuni, cari contracarează silințele guvernelor în vederea menținerii și cultivării bunelor raporturi între țara noastră și între Ungaria.«

De peste săptămână.

— **Știri personale.** Dl Vasile *Goldis*, deputatul Radnei, e de mai multe zile bolnav și deși a trecut norocos peste operația la care s'a supus, vor trece săptămâni până să se poată ocupa de afacerile publice.

Il dorim cât mai grabnică și perfectă însănătoșare.

— Dl Sever *Bocu*, redactorul ziarului nostru, a plecat, pentru căutarea sănătății, la așa zisul sanator Lahmann, lângă Drezda.

— **Promovări.** Din Budapesta ni-se scrie: Azi au fost promovați de doctori în drept trei candidați români: *Candiu David* (Câmpeni), *Petru Groza* (Coșteli-mari, Bănat) și *Salvator Jurca* (Sarasău, Maramurăș). Toți trei români bravi.

— **Manifestații anti-maghiare.** Un grup de 250 studenți croați au organizat în Gratz un meeting de protestare în fața hotelului la care a tras șeful de secție croat, Cirncovici. Studenții croați strigau în gura mare contra maghiarilor. Conducătorul meetingului, în discursul său, a zis că regretă foarte mult că ei sunt siliți ca să demonstreze contra ungușilor tocmai într'un oraș german.

— **Român macedonean în exil.** Notabilul român macedonean, dl Toli Hagi-Gogu, exilat în urma intrigilor grecești la Naxios, sangiacul Veles, a obținut permisia de a se întoarce în ținutul său Veria.

— **Conferință asupra Macedoniei.** Vineri a avut loc în Pojon conferința căpitanului de honvezi Arpad Guileum, despre »Macedonia și Albania«. Conferențiarul a arătat prin proiecțiuni luminoase mai multe pasaje și poziții strategice. Vorbind despre macedoneni, a zis că aceștia sunt foarte rășboinici și numai cu o armată foarte numeroasă pot fi ținuți în frâu.

La interesanta conferință au asistat o mulțime de ofițeri. Ziarele maghiare acuză pe conferențiar, că a vorbit nemțește.

— **Logodnă.** Ni-se anunță logodna dșoarei Silvia Dreghiciu, (din Cugir), cu Ariton Migla. Felicitările noastre!

— **Constatări triste.** În timpul din urmă am primit din Halmagiu și jur mai multe scrisori în cari se scrie mai mult despre păcate și greșeli de ale unor preoți și învățători din acele părți. Regretăm mult faptul acesta. N'am publicat nimic până acum, de oparte ca să încunjurăm ceretele, de alta parte că nu știm dacă sunt tocmai adevărate cele ce ni-se comunică.

Nu putem însă trece cu vederea o chestie, despre a cărei adevăr suntem pe deplin convinși. E vorba de alegerea de preot din Măgulicea, săvârșită la 12 l. c. n.

Despre urmările acestei alegeri primim chiar din Halmagiu un comunicat mai lung din care ne mărginim a scoate la iveală, decamdată, numai cele de jos.

La postul de paroh din Măgulicea, devenit vacant, prin decedarea părintelui Laurentie Juga, au fost candidați dñii: Petru Sirca paroh în Tisa și tinerul absolut de teologie *Laurentie Iuga*, fiul decedatului. A fost ales cest din urmă cu o majoritate de 11 voturi. E de notat: *alegerea a decurs în cea mai mare liniște*, parohienii votând fiecare după voia lor. N'a fost nici o siluire din partea nici unul candidat. Asta a constatat-o și Rev. d. *Cornel Lazar*, protopopul tractului, care a condus alegerea cu multă înțelepciune, procedând conform regulamentului. Și ne-am convins despre asta mai mult dela un membru al redacției noastre, care, din întâmplare, luase parte la alegerea de preot din Măgulicea. Nu ne putem deci îndestul miră, pe ce motive dl Sirca a făcut protest în contra alegerii încercând să o nimicească. Cel puțin așa ni-se scrie.

Se vede c'a uitat de pacea încheiată între dsa și tînărul Iuga.

Recurgerea părintelui Sirca la postul de preot din Magulicea a fost numai o urmare a unor certuri vechi.

Interesul obștesc cere să ne călcăm pe inimă și să fim buni frați!

— **La Berlin** a fost expoziție de pietre scumpe artificiale la Muzeul pentru științe naturale. Președintele juvaergilor, Fischer, a zis că numai rubinele înseamnă ceva și că sunt foarte frumoase și bine izbutite. Topazurile sunt și ele frumoase dar se află din blieșug în natură și nu fac mai mult decât 2—3 mărci gramul. Safirele nu sunt reușite.

— **O groaznică nenorocire în România.** O telegramă sosită la ministerul de interne anunță că Sâmbătă după amiază s'a petrecut o groaznică nenorocire în comuna Oața, vecină cu comuna Lopătari, din județul Buzău.

Doisprezece oameni cari săpau un mal au fost acoperiți de vil sub pământ, malul dărâmandu-se. De asemenea, doi boi cari erau înjugați la o căruță au fost și ei uciși.

Sosind câțiva locuitori și cinci jandarmi, ei nu au putut scoate de sub pământ decât cadavrele nefericitelor victime.

— **Cununia d-șoarei Vanderbilt.** În marele palat Vanderbilt din New York a avut loc Duminică la amiază, cununia d-șoarei Gladys Vanderbilt cu contele Széchenyi.

Ziarele se ocupă în coloane lungi despre darurile minunate făcute miresei. Între daruri se deosebește acel făcut de mama miresei, constând dintr'o brățară de diamante, în valoare de 100.000 dolari.

Ziarele americane duc o campanie vehementă contra lui Széchenyi, pe care îl descriu ca pe un aventurier și îl pun în rândul acelor personaje cari se cam înmulțesc dela o vreme și a căror specialitate este să aducă în Europa fete bogate din America.

Széchenyi este foarte amărît de această campanie și a publicat o declarație cum că nu va mai veni niciodată în America.

Pregătirile pentru cununie au început de dimineață.

Numărul invitațiilor a fost fixat la 350. În jurul palatului s'au desfășurat mari forțe polițienești, deoarece numărul curioșilor cari s'au adunat acolo eră imens.

Situația contelui Széchenyi, în zilele acestea, n'a fost de loc de invidiat. Presa galbenă din America îl zugrăvește ca pe un vânător de zestre. El a făcut să se publice un răspuns, prin consulatul austro-ungar, spunându-le americanilor multe adevăruri crude.

În răspunsul său el arată în ce fel înțeleg dragostea și căsătoria americanii, cari sunt veșnic în goană după afaceri și se ocupă prea puțin de viața conjugală.

Din această cauză fetele din America preferă să se căsătorească cu tineri din Europa. Széchenyi spune apoi că în patria lui natală, în Ungaria, viața conjugală este mult mai frumoasă. Soțul nu pleacă în călătorie de plăcere fără a-și lua și soarta. El nu se duce niciodată la petrecere fără soție și de aceea căsătoriile sunt mai trainice.

— **Jaurés și familia.** Unica fiică a lui Jaurés, șeful socialiștilor din Franța s'a hotărât să părăsească casa părintească și să intre în mănăstire. Jaurés se simte foarte neliniștit în familie și pentru ce, nu se știe, între el și fiica sa există un mare antagonism precum și între el și soția sa care și vrea să-l părăsească.

— **Catastrofă de mină.** Din Deva se scrie: O parte a minei de fier din Gălar s'a surpat închizând înăuntru 16 muncitori. La auzul acestei nenorociri muncitorii câți erau afară s'au pus pe lucru și în scurt timp le-a succedat să scape dela moarte pe tovărășii lor.

— **Linia dublă a căii ferate din Siberia.** Se vestește din Petersburg că ministrul de comunicație a înaintat dumei un proiect pentru linia dublă a căii ferate din Siberia. După proiect construcția se va face în două părți. Terminarea primei părți e proiectată pe anul 1911. Cheltuielile sunt proiectate la 157,320.000 rueli.

— **Soartea emigranților unguri.** Un ziar de seară scrie că emigranții unguri reînțorși din America povestesc amănunte îngrozitoare asupra călătoriei lor.

Unul din acești emigranți reveniți în patrie, povestește ziarului între altele:

»Am plecat din Virginia unde lucram într'o mină de cărbuni pentru a ne reînțorci în Ungaria. Peste o oră și jumătate ne aflăram la New-York, unde voiam să scoatem un bilet pentru va-

porul »Impăratul Wilhelm« care parcurge oceanul în 10 zile. Agentul, căruia ne adresasem ne decise să călătorim cu un vapor al companiei Kunard care are contact cu guvernul ungar. Acest vapor face 21 zile în loc de 10 până la Fiume. Alimentația pe vapor e insuportabilă, mâncarea totdeauna nesuficientă și în așa stare că nici câinii n'ar gusta-o.

Pentru 16 oameni s'au servit 2 litri de vin amestecat cu 6—7 litri de apă. Plângându-mă căpitanului acesta mi-a răspuns în batjocură că nici un ungur n'a murit încă din cauza acestei băuturi.

Amărăciunea crescând între noi și ofițerii văzând că o revoltă e pe cale să izbucnească, mateloșii au intervenit declarându-ne că în cazul când am încerca să ne revoltăm, vom fi opăriți cu apă ferbinte din cazane și aruncați în mare.

La Neapole am fost siliți să trăim cu lămâi și portocale pe cari le cumpăram din banii noștri.

La Fiume a trebuit să așteptăm o oră întreagă până să putem căpăta bilet pentru Budapesta.

— **Administrația fondului spitalelor statului austriac** a trimis directorilor acestor așezăminte o adresă, declarând că e permisă numirea de medici secundarii femei în spitalele mari vieneze.

În străinătate și în spitalele private austriace, de pildă în spitalul comunal din Baden, se află de mulți ani medici secundari femei. Acum vor fi și în spitalele mari din Viena. Negreșit că în curând, după medicii secundari femei, vor urma femeile asistente, poate și medicii primari-femei.

Începutul s'a făcut cu numirea d-rei Mathilda Lateiner ca medic secundar la spitalul Franz Iosif din Viena.

— **Moartea scriitoarei engleze Quida.** În Viareggio a încetat aci din viață celebra scriitoare engleză Luise de Ramek, cunoscută sub numele de d-na Quida.

Distinsa scriitoare engleză se stabilise de 10 ani în Italia unde își cumpăraseră o vilă la Florența.

Cu toată vârsta ei înaintată, 69 de ani, ea continua să lucreze și în ultimul timp la diverse ziare engleze.

— **Rivalii lui Farmann.** Victoria lui Farmann, după cum se telegrafiază din Paris a redășteptat ambiția rivalilor lui. În toate părțile se lucrează cu multă febrilitate la diferite mașini de sburat, se construiesc și se perfecționează baloanele cu cârmă, pentru ca să întrecă aeroplanul Farmann. Santos Dumont a terminat deja reparările monoplanului lui și așteaptă un timp cald și mai senin, pentru ca să înceapă experimentele pe câmpul dela Bois de Boulogn. Totodată lucrează și la construirea unui nou monoplan, care va avea două șuruburi de arpi. Acestea vor fi mânate de două motoare cu putere de câte 8 cai cu ajutorul unui fus de 6 metri.

Leor Boillier, cunoscutul inventator lucrează în cea mai mare liniște și tăină în Lemans la un nou aeroplan, despre care se vorbesc minuni în cluburile sport. Și fabricanții de automobile din Franța primesc diferite oferte pentru fabricarea baloanelor cu cârmă. Așa și lui Element i-a oferit un sportman rus un plan pe care fabricantul l'a primit spre executare.

— **Conservativi și fără frică.** Turiștii cari s'au suit pe Vezuv se miră mereu de nepăsarea țăranilor cari, după o erupție ce le-a distrus locuința, semăturile și plantațiile, își fac altă casă și cultivă din nou aceleași locuri.

Acelaș fenomen se petrece la San-Pedro în Martinica. Acest oraș renaște din cenușa sa; prăvăliile distruse au fost reînălțate și un otel e în construcție.

— **Efectul muzicii.** S'a spus de atâtea ori că muzica îndulcește moravurile încât o societate corală din Brixton a hotărât să dovedească aceasta, în împrejurări necunoscute până acum. Însoțit de patru muzicanți, corul va cânta în toate închisorile din Londra.

Întâia încercare a fost făcută într'o închisoare din Wandsworth și a dat, pare-se, rezultate bune.

După două oratorii de Haendel, cântate în curtea închisorii, cea mai adâncă tăcere a domnit în penitenciarul acela, în care se află peste o mie de răufăcători. Unii asasini au plâns, iar unii recidiviști și-au sărutat gardienii.

— **Președinte de tribunal rus asasinat.** Se telegrafiază din Petersburg, Krasnoufimisk, l-au asasinat pe președintele de tribunal Swiridov, în odaia lui. E o împrejurare interesantă, că asasinul, care se numește Ragusiunikow, e fratele studentei Ragusiunikow, care a asasinat pe inspectorul temniței de stat pe Maxinowszky. Swiridov a fost un distins iurist și eră membru al comisiei de guvernare din Siberia. Asasinul deținut deneagă orice explicație a crimei.

— **Un concurs.** Deunăzi a avut loc în Toulouse un concurs foarte nostim. Era vorba să se aleagă, din 120 de cântăreți, cinci înși cari să fie cei mai buni tenori. Juriul compus din directorul conservatorului din acel oraș și din diferiți muzicanți din Paris, a avut răbdarea să asculte 120 de tenori, între cari se aflau unii cari nu aveau nici idee de arta cântecului. În totul, s'au distribuit patru premii I-ii și cinci al II-lea. Organizatorul concursului, Castelbon, a declarat că concursul a reușit și a izbutit astfel să descopere nouă tenori.

E cu puțință ca dintre cei nouă tenori premiați, cel puțin trei sau patru să ajungă celebri în scurtă vreme.

— **Dare de seamă.** Pentru edificarea noului edificiu școlar, gr.-or. rom. din Dumbrăvița au mai solvit învățătorul Ioan Cădăriu 10 cor., mama învățătorului, Maria Cădăriu 10 cor. Ioan Ștepanescu 10 cor. Gligor Iovanescu 10 cor., Vasilie Ștepanescu 10 cor. Iovan Leric 2 cor. Medrea Ioja 3 cor. Todor Iovanescu 6 cor. Gligor Popa 1 cor. și George Ilea 1 cor. *Comitetul parohial.*

— **Croitorii români,** cari ar dori să se angajeze la societatea cooperativă »Renașterea« din Iași, să se adreseze dlui sublocotenent C. Mărgăritescu, str. Sf. Teodor, numărul 1, Iași.

— **În America e vorba să se întreprindă un mijloc nou, foarte original, pentru combaterea criminalității și a tâmpeniei moștenite:** — castrarea. Astfel, statul Indiana are dela 9 Martie 1907 o lege, ale cărei măsuri principale sunt: orice institut în care se aduc idioși și atentatori la bunele moravuri trebuie să aibă, afară de medicul institutului și doi chirurghi iscusiți. Dacă toți aceștia sunt de părere că n'ar fi de dorit ca un ins să aibă urmași și că n'ar fi de nădăjduit să i se îmbunătățească starea sufletească, atunci chirurșii să le facă o operație pentru a-i împiedica de-a avea copii.

— **Mulțămită publică.** Pentru elevul orfan de cl. II gimn. din Oradea-mare A. Popovici, pe care în lipsă de rudenii, sunt siliți a-l prevedea cu vestimente și alte de lipsă deja în anul la doilea prin colecție, am primit dela d-șoara Mărioara Popescu din Covășinț 36 cor. 90 fil., pentru care faptă nobilă, rog atât pe st. d-șoară cât și pe ceice au contribuit prea maritim la această colecție, să primească și pe această cale sinceră mulțămită atât din partea băiatului orfan, cât și din partea mea. Oradea mare, la 25 Ian. 1908. *Mihail Popa*, prefectul fundațiunii »Zsiga«.

Concert, petreceri.

— Bal filantropic se va ținea în ziua de Trei Sfinți, la 12 Februarie n. în sala »Hotelului Univers«. Venitul curat este destinat pentru »Fondul studenților morboși«. Blaj, la 17 Ianuarie 1908. Comitetul aranjator: dr. Octavian Prie, președinte, Flaviu C. Domșa, secretar, Oct. Bonfiniu, cassar, Alexandru Ciura, controlor.

BIBLIOGRAFIE.

»Partidele politice în Țara Românească« este titlul unei conferințe (tipărită în broșură) ce dl Const. V. Obedeanu, magistrat, a ținut-o la Ateneul din București.

Este un studiu din istoria dreptului public român care se va citi cu interes și folos. Il ecomandăm îndeosebi advocților români.